

Ἡ ὠραιότερα

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐπίσημος ἦτο ἡ ἀνω - κάτω τὴν ἐσπέραν τῆς 19 Ἀπριλίου 1889, διαρκούσης τῆς παραστάσεως τῆς Sigard ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος. Ἐπρεχεν ἀπὸ θεωρείου εἰς θεωρεῖον καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἠύξανεν ὁλονέν ὁ ἐνθουσιασμός του περισσύτερον.

— Αὐτὴ ἡ ξανθὴ . . . Ἄ! αὐτὴ ἡ ξανθὴ! Εἶνε ἀριστούργημα αὐτὴ ἡ ξανθὴ. . . Μὰ κὺτταζέτην λοιπόν αὐτὴ τὴν ξανθὴ. . . Τὴν γνωρίζετε αὐτὴ τὴν ξανθὴ; . . .

Εὐρίσκειτο τὸρα εἰς τὸ θεωρεῖον τῆς Κ^α Μαζερύ, μέγα ἰσόγαιον θεωρεῖον, ἀντηχοῦν ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του τὰς ἀναφωνήσεις.

— Ποιὰ ξανθὴ! ἤρωτησεν ἡ κυρία Μαζερύ.

— Ποιὰ ξανθὴ; μὰ μιὰ μονάχα εἶνε ἀπόψε σὲ ὅλη τὴ σάλα. Ἐκεῖ ἀπέναντι στοῦ πρώτου θεωρείου. . . ἐπὶ τοῦ θεωρείου τῶν Σαινιέσμ. . . Παρατηρήσατε λοιπόν, βαρῶνα, μὰ παρατηρήσατε καλὰ.

— Ναί, τὴν βλέπω. Εἶνε ντυμένη γελοία, ἀλλὰ εἶνε συμπαθητικὴ . . .

— Συμπαθητικὴ! Καλὴ αὐτὴ εἶνε ἀριστούργημα. Ναί, μάλιστα, ἀριστούργημα. Ὅσο γιὰ κακὰ ντυμένη, τὸ παραδέχομαι. Κάποια συγγενὴς ἐπαρχιώτισσα. Οἱ Σαινιέσμ ἔχουσιν ἐξαδέλφους στοῦ Περικόρδ. Μὰ τί γέλιο, τί λαιμός, τί ὄμοιοι. . . ἀλλὰ τί ὄμοιοι προπάντων!

— Ἐλα λοιπόν φτάνει ἡ σὴ πάσα, ἡ πῆγαινε ἔξω ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀφῆσέ με νάκούσω τὴν Καρόν.

Ἐπίσημος ἦτο ἡ ἀνω - κάτω τὴν ἐσπέραν τῆς 19 Ἀπριλίου 1889, διαρκούσης τῆς παραστάσεως τῆς Sigard ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος. Ἐπρεχεν ἀπὸ θεωρείου εἰς θεωρεῖον καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἠύξανεν ὁλονέν ὁ ἐνθουσιασμός του περισσύτερον.

Καὶ ἐνῶ τὸρα ἡ Καρόν ἐψάλλε διὰ φωνῆς θαυμασίας τὸν ὠραῖον στίχον τοῦ Ρέγερ: «Ὁ σιωπῆλέ μου σῶτε, ἡ Βαλκυρία εἶνε αἰχμάλωτός σου», ὁ πρίγκηψ ἐπλανᾶτο ἀνά τοὺς διαδρόμους τοῦ θεάτρου. Ποία νὰ ἦτο τάχα αὐτὴ ἡ ξανθὴ; Ἐπεθύμει νὰ τὸ μάθῃ καὶ θὰ τὸ ἐμάνθανε.

Καὶ ἐνεθυμήθη αἰφνης ὅτι ἡ ἐξαίρετος κυρὰ Πικάρ ἦτο ἡ φύλαξ τοῦ θεωρείου τῶν Σαινιέσμ. καὶ ὅτι προσέτι αὐτὸς, πρίγκηψ τοῦ Ναρέν, εἶχε τὴν τιμὴν

νὰ εἶνε πρὸ πολλοῦ φίλος τῆς ἐξαίρετου κυρὰς Πικάρ.

Ἡ κυρὰ Πικάρ ἦτο ἐκ τῶν προσώπων ἐκείνων, σπανιωτάτων σήμερον, τὰ ὅποια ἔχουν πληρεστάτην γνῶσιν τῶν κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἠθικότητων. Καὶ μολοντοῦτο ὑπῆρχε ποιά τις οἰκειότης, ἀφοσίωσις σχεδόν, εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἔλεγε πρίγκηψ μου, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν δυσηρέσται διόλου τὸν Ἀγνήνορα, ὅστις διετῆρει μάλιστα καλὰς ἐντυπώσεις διὰ τὴν κυρὰ Πικάρ.

— Ἄ! πρίγκηψ μου, εἶπεν ἡ κυρὰ Πικάρ, βλέπουν τὸν Ἀγνήνορα. Δὲν εἶνε κανεὶς γιὰ σὲς στὰ θεωρεῖά μου ἀπόψε. Ἡ Κ^α Σιμιανὴ δὲν ἦλθε καὶ ἡ Κ^α Σαινιέσμ. ἔδωκε τὸ θεωρεῖόν της ἀπόψε εἰς ἄλλους.

— Ἄλλ' ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἐργουαί. Δὲν γνωρίζετε τὰ πρόσωπα ποῦ εἶνε στοῦ θεωρείου τῆς Κ^α Σαινιέσμ;

— Καθόλου, πρίγκηψ μου. Εἶνε ἡ πρώτη φορά ποῦ τοὺς βλέπω στοῦ θεωρείου τῆς Κ^α Μαρκησίας.

— Ὡστε δὲν ἔχετε οὔτε ἰδέαν . . .

— Καθόλου, πρίγκηψ μου. Μόνον κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν εἶνε τῆς τάξεώς σας. Προστυχία, μεγάλη προστυχία. Μὰ βλέπω πῶς δὲν σὲς φτάνει αὐτό. . . θέλετε νὰ μάθετε περισσότερα γιὰ τὴν ξανθὴ, δὲν εἶνε ἔτσι;

Αἱ λέξεις αὗται ἐλέγχθησαν μετὰ σπανίας λεπτότητος ἢ μάλλον ἐψιθυρίσθησαν. Διὰ μίαν φύλακα ἀποτεινομένην πρὸς πρίγκηπα, θὰ ἦσαν ἐντελῶς ἀπρεπεί, ἂνευ τῆς τελευταίας ταύτης προφυλάξεως τοῦ ὄρου καὶ τοῦ τόνου.

Ἡ κυρὰ Πικάρ ἐξηκολούθησεν.

— Ἀλήθεια, ὠραία γυναῖκα! Ἦλθε μ' ἕνα κοντόν μελαγχροινόν, θὰ ἦταν ἄνδρας τῆς βέβαια, γιατί ἐνῶ τῆς ἐβγαζε τὸ σάλι, — πρᾶγμα ποῦ θέλει κάμποσιν ὄραν, — δὲν τῆς ἔλεγε τίποτε. Οὔτε προθυμία, οὔτε περιποίησης. Ὡ! βέβαια δὲν μπορεῖ παρά ἄνδρας τῆς νὰ ἦταν. Ἐκὺταξα καλὰ καὶ τὸ σάλι. Αὐτὰ τὰ πράγματα πάντα γελοῦν ὅσους δὲν εἶνε συνηθισμένοι, καὶ πάντα διασκεδάζουμε μαζί μὲ τὴν κυρὰ Φλεσσέ, προσπαθῶντας νὰ μαντεύσουμε ἀπ' αὐτὰ τὰ μικρὰ πράγματα. Αὐτὸ τὸ σάλι λοιπόν ἦταν ἀπὸ καλὴ μωδίστα, μὰ ὄχι ἀπὸ τῆς πρώτης. Καλὸ ὄρασμα, μὰ ὄχι σίκα. Μεγάλη προστυχία. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδέα μου, πρίγκηψ μου. Μὰ ἀλήθεια, τί ζῶο ποῦ εἶμαι. Ἐσεῖς γνωρίζετε τὸν Κ^{ον} Πάλμερ. Τὸρα πρὸ ὀλίγου ἐπισκέφθηκε τὴν ὠραία μας ξανθὴ.

— Ὁ κ. Πάλμερ;

— Ναί, καὶ μπορεῖ νὰ σὲς πῇ.

— Εὐχαριστῶ, κυρὰ Πικάρ, εὐχαριστῶ. . .

Εὐρε τὸν τραπεζίτην μόνον εἰς τὸ θεωρεῖόν του.

— Τὸ ὄνομα θέλω νὰ μοῦ πῆς, τὸ ὄνομα τῆς ξανθῆς ποῦ εἶνε στοῦ θεωρείου τῶν Σαινιέσμ.

— Κ^α Δερλέν.

— Καὶ ὑπάρχει κυριὸς Δερλέν;

— Βέβαια. . . Ἐνὰς συμβολαιογράφος. . . συμβολαιογράφος μου. . . Συμβολαιογράφος τῶν Σαινιέσμ. . . Ἄν θέλῃς νὰ τὴν ἰδῆς ἀπὸ κοντὰ, ἔλα στοῦ γαστῶ μου τὴν Πέμπτη, ποῦ θὰ εἶνε καὶ αὐτὴ.

Σύζυγος ἐνός συμβολαιογράφου. Μία σύζυγος

συμβολαιογράφου. . . Ὁ πρίγκηψ ἐτοποθετήθη ἐπὶ τῶν προσκηνίων καὶ ἐσκέπτετο, ἐνῶ παρετήρει τὴν κυρίαν συμβολαιογράφου. « Ἐγὼ ἄρα γε τόσον κύριος καὶ χαίρω τόσης ἐμπιστοσύνης ὥστε νὰ ἀναδείξω μίαν Καν Δερλέν ὡς τὴν ὥραιότεραν Παρισινήν ; »

Διότι ἦτο πάντοτε μίᾳ ἡ ὥραιότερα τῶν Παρισίων, ὁ δὲ πρίγκηψ Ἀγίνωρ ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀξίωσιν ν' ἀνεύρισκῃ καὶ νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ χειροτονῇ καὶ νὰ πλέκῃ τὸν στέφανον αὐτῆς τῆς ὥραιότερας γυναικὸς τῶν Παρισίων. Νὰ βγάλῃ εἴσω τὴν μίαν Καν Δερλέν ! Ἀλλὰ καὶ γιατί ὄχι ; ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀναδείξει καμμίαν ἀσπὴν. Ἡ ἐπιχειρήσις θὰ ἦτο πρωτότυπος, διασκεδαστικὴ καὶ τολμηρά.

Καὶ παρατηρῶν διὰ τῶν διόπτρων τοῦ τὴν Καν Δερλέν ἀνεύρισκον ὅλοον νέας χάριτας καὶ νέας τελειότητας εἰς τὸ ὥραιον τῆς πρόσωπον.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως ὁ πρίγκηψ ἐτοποθετήθη παρὰ τὸ τέλος τῆς κλίμακος. Εἶχε σύρει μεθ' ἑαυτοῦ δύο ἐκ τῶν φίλων του : « Ἐλθετε νὰ σὰς δεῖξω τὴν ὥραιότεραν γυναῖκα τῶν Παρισίων » τοὺς εἶχεν εἰπῆ. Πλησίον τοῦ πρίγκηπος εὐρίσκειτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσεκτικὸς νεανίσκος, ἀνήκων εἰς τὴν σύνταξιν πρωῖνου τινος φύλλου λίαν διαδεδομένου. Ὁ νεανίας εἶχε τὴν ἀκοὴν πολὺ λεπτὴν ὥστε ἤρπασε στὰ πεταχτὰ τὴν φράσιν τοῦ πρίγκηπος, τοῦ ὁποῖου ἐγνώριζε τὴν ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν, κατώρθωσε νὰ μείνῃ πλησίον του, καὶ ὅταν ἡ Καν Δερλέν διήλθεν, ὁ νέος ρέπορτερ ἔσχε τὴν εὐφυίαν νὰ ἀκούσῃ χωρὶς νὰ χάσῃ λέξιν, ὅλην τὴν περὶ αὐτῆς συνομιλίαν τῶν τριῶν ἐπισημοτήτων. Μετὰ ἔν τεταρτον τῆς ὥρας ἔφθασεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος :

— Εἶνε καιρὸς νὰ προσθέσω καμμιά δεκαριά γραμμὰς στὰ « Κοινωνικά » ;

— Ναί, ἀλλὰ γρήγορα.

Ὁ νεανίσκος εἶχε ταχθεῖ τὴν χεῖρα. Αἱ δέκα γραμμὰι ἐδόθησαν εἰς μίαν στιγμὴν καὶ ἐπέφερον ἑπτὰ καὶ πενήκοντα εἰς τὸν μικρὸν ρέπορτερ, ἀλλ' ἔμελλε νὰ στοιχήσουν πολὺ περισσότερον εἰς τὸν Καν Δερλέν.

Ἡ Καν Δερλέν εἶχε ἀνατραπῆ θαυμασιῶς ὑπὸ μητρὸς ἀνεπιλήπτου. Τὴν ἔμαθαν ὅτι ἔπρεπε νὰ σηκῶνεται ἐνωρὶς τὸ πρωί, νὰ κρατῆ καλῶς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς, νὰ μὴν ἔχῃ τὲς πρώτες μοδίστες, νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεόν, ν' ἀγαπᾷ τὸν σύζυγόν τῆς, νὰ ἐλεῖ τοὺς πτωχοὺς καὶ νὰ μὴν ἐξοδεύῃ παρὰ τὸ ἡμισυ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ὥστε νὰ σχηματίσῃ προΐκα διὰ τὰς θυγατέρας τῆς. Ἡ Καν Δερλέν εἰς τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἔλειπε. Διήρχετο ζῶν ἐιρηνικὴν καὶ ἀθόρυβον ἐν παλαιᾷ τινὶ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Δραγόν, ἡ ὁποία εἶχε στεγάζει τρία ζεύγη Δερλέν οἱ σύζυγοι καὶ οἱ τρεῖς συμβολαιογράφοι, αἱ σύζυγοι καὶ αἱ τρεῖς ἐνάρετοι. Αἱ τρεῖς οἰκογένειαί εἶχον πόρους μετρίου ἀλλὰ σταθεροῦς. Ποτὲ μεγάλα διασκεδάσεις, ἀλλὰ ποτὲ καὶ μεγάλα στενοχωρία.

Τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν ὁγδοὴν πρωῖνὴν ἡ Καν Δερλέν ἀρπυνίσθη μᾶλλον κακοδιάθετος. Διήλθε ὑπὸν τεταραγμένην, αὐτὴ ἡ ὁποία συνήθως ἐκοιμᾶτο ἔκπνον παιδίον τὴν προτεραιάν ἐκεῖ ἐν τῷ θεωρεῖῳ ἠσθάνθη ἄορίστως ὅτι κατὰ συνέβαινε περὶ αὐτήν.

Καὶ καθ' ὅλην τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ζεύγος διόπτρων, ἐπιμόνως καρφωμένων ἐπ' αὐτῆς— αἱ διόπτραι τοῦ πρίγκηπος— τὴν ἔκαμον νὰ δοκιμάσῃ ποῖαν τινὰ συγκίνησιν καὶ ἀνησυχίαν, ἡ ὁποία ὅμως δὲν τῆς ἦτο καὶ πολὺ δυσάρεστος.

Ἦτο πολὺ ντεκολτέ, παραπολὺ μάλιστα κατὰ τὴν γνώμην τῆς μητρὸς τῆς καὶ τρεῖς ἢ τετράκις ἀνέσυρε τὰς ἄκρας τῆς ἐσθῆτος τῆς ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ προσηλώσει τῶν διόπτρων ἐκείνων.

Ὡς ἤνοιξε λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ Καν Δερλέν καὶ ἀμέσως τοὺς ἐπανεκλείσει φίλυπος, ῥέθυμος, κυμαινομένη μεταξὺ ὄνειρου καὶ πραγματικότητος, καὶ ἐπανεῖδε πάλιν τὴν αἴθουσαν τοῦ Μελοδράματος, καὶ ἑκατόν, διακοσίας, χιλιάς, διόπτρας ἐπιμόνως καρφωμένας ἐπ' αὐτῆς.

Ἡ θαλαμηπόλος εἰσῆλθεν, ἀπέθεσε τὸν δίσκον ἐπὶ μικρᾷ τραπέζῃ, ἤναψε μεγάλην πυρὰν ἐν τῇ ἐστίᾳ καὶ ἐξῆλθεν. Ἐν τῷ δίσκῳ ὑπῆρχε ἡ σοκολάτα καὶ μίᾳ πρωῖνῇ ἐφημερίᾳ πάντοτε ἡ αὐτή.

Ἡ Καν Δερλέν ἐσηκώθη τότε ἡρωϊκῶς, ἐπέραςε τοὺς μικροὺς τῆς πόδας εἰς ζεύγος κεντημένων παντοφλῶν, περιεβλήθη κοιτωνίτην ἐκ λευκοῦ κασμερίου, καὶ συνεσπειρώθη ριγοῦσα ἐπίτινος ἀνακλίντρον παρὰ τὴν ἐστίαν. Ἦγγισε διὰ τῶν χειλέων τὴν σοκολάταν ἀλλ' ἔκαθεν ἀκόμη. Ἐπρεπε νὰ περιμείνῃ ὀλίγον. Ἀπέθεσε τὸ κύπελλον, ἔλαβε τὴν ἐφημερίδα, τὴν ἐξεδίπλωσε καὶ διέτρεξε ταχέως διὰ τοῦ βλέμματος τὴν πρώτην σελίδα. Εἰς τὸ τέλος αὐτῆς εὐρίσκειτο τὸ ἐξῆς διάφορον :

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος λαμπροτάτη παράστασις τῆς Sigard. Πολλὰ ἐκ τῆς καλλιτέρας κοινωνίας παρευρίσκοντο, ὡς ἡ ὥραία δούκισσα Μοντελόν, ἡ εὐεδῆς κόμισσα Βερδιερὲν δὲ Βαρδίκ, ἡ γοητευτικὴ μαρκησία δὲ Μωρᾶλ, ἡ θελκτικὴ βαρὼν δὲ

Διὰ ν' ἀναγνώσῃ τὸ ὄνομα τῆς βαρὼνης ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὴν σελίδα, ἀλλ' ἡ Καν Δερλέν δὲν τὸ ἔπραξεν.

Ἐσκέπτετο :

« Ἄν ἤμην καὶ ἐγὼ μαρκησία, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, ὁ κύριος ποῦ ἔγραψεν αὐτὸ τὸ διάφορον θὰ ἐπρόσχευεν ἴσως λιγάκι καὶ σὲ με καὶ ἴσως θὰ εὐρίσκειτο ἐδῶ καὶ τὸ ὄνομά μου. Ἄσχημο εἶνε νὰ βλέπῃ κανεὶς τὸ ὄνομά του εἰς τὰς ἐφημερίδας : . . . »

Καὶ ἀπευθύνουσα πρὸς ἑαυτήν τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡ Καν Δερλέν ἔστρεψε τὴν σελίδα καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσίν τῆς :

Ἡ θελκτικὴ βαρὼν δὲ Μωρᾶλ κ.τ.λ. ἔρχομεν προσεῖτι ν' ἀναγγεῖλωμεν καὶ τὴν ἐμφάνισιν νέου ἀστέρος ὥραιότητος ἐργουμένου αἰφνης ἀναλάμψῃ ἐν τῇ παρισινῇ πλειαδί.

Ἡ αἴθουσα ὅλη ἦτο ὡς ἐν ἐκστάσει ἐνώπιον ὥραιότητος ἐκνήθης, με ὀφθαλμοὺς χαλυβδίνους, με ὄμους. . . Ἀλλὰ τί ὄμους ! ὄμους ὅτινες ἐκράτησαν μετέωρον τὸ θεῖον ὀλόκληρον, καὶ δὲν ἤκουε τις ἄλλο εἰμὴ ἐρωτήσεις. Ποῖα εἶνε ἐκείνη ; Ποῖα εἶνε ἐκείνη με τοὺς ἐξαισίους ὄμους ; Ποῖα ἦτο ἡμεῖς τὸ ἡξεύρομεν καὶ οἱ ἀναγνώσταί μας θὰ μᾶς εὐγνωμονοῦν ἂν τοὺς τὸ ἀνακοινώσωμεν. Εἶνε ἡ Καν Δερλέν.

Τὸ ὄνομά τῆς. Ἦτο τὸ ὄνομά τῆς πραγματικῶς. Ἐμεινεν ἐκθαμβος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔκαμον, τὰ στοιχεῖα ἐχόρευον τρελὰ ἐν τῇ ἐφημερίδι. Ἐπειτα ἠσύχασαν, ἐστάθησαν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν θέσιν τῶν.

Τότε ἐδυνήθη νὰ ἐπανεύρῃ τὸ ὄνομά τῆς καὶ ἐξηκολούθησεν.

Ἡ Καν Δερλέν, σύζυγος ἐνὸς τῶν συμπαθεστέρων καὶ πλουσιωτέρων συμβολαιογράφων τῶν Παρισίων. Ὁ πρίγκηψ δὲ Ναρὲν τοῦ ὁποῖου εἶνε ἀναμφισβήτητον τὸ κύρος εἰς τοιαῦτα ζητήματα, ἔλεγε εἰς ὅποιον ἐπλησίαζεν « Εἶνε ἡ ὥραιότερα γυνὴ τῶν Παρισίων » καὶ εἴμεθα καθ' ὀλοκληρίαν με τὴν γνώμην του.

Ἐπειτα μίᾳ τελείᾳ καὶ τίποτε ἄλλο. Ἀλλ' ἦτο παραπολὺ. Ἡ Καν Δερλέν κατελήφθη ὑπὸ ἄορίστου, ὑπὸ παραδόξου τινὸς ταραχῆς, κράματος φθόβου καὶ εὐχαριστήσεως, χαρᾶς καὶ συγκινήσεως, ὑπερηφάνιας ἰκανοποιηθείσης, καὶ αἰδοῦς προσβληθείσης. Συνέπτυξε βιαίως τὸν ἡμινηφεγμένον κοιτωνίτην τῆς καὶ περιέβαλε δι' αὐτοῦ τοὺς πόδας τῆς ἀποσύρασα αὐτοὺς ὑπὸ τὸ ἀνάκλιτρον. Ἐδοκίμαζεν ὡς αἰσθῆσιν τινὰ γυμνότητος. Τῇ ἐφαινότο ὅτι ὅλοι οἱ Παριῖοι ἦσαν ἐκεῖ ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκεῖνος ὁ πρίγκηψ δὲ Ναρὲν φωνάζων εἰς ὅλους. « Κυττάξτε, κυττάξτε ! εἶνε τὸ ὥραιότερον πλάσμα τῶν Παρισίων ».

Ὁ πρίγκηψ δὲ Ναρὲν . . . Ἐγνώριζε καλῶς αὐτὸ τὸ ὄνομα, καθὼ ἀναγινώσκουσα πάντοτε μετὰ περισσῆς περιεργείας ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἄρθρα καὶ χρονικά, ὅλας τὰς περιγραφὰς τῶν πλουσιῶν γάμων, τῶν πρώτων παραστάσεων καὶ τῶν μεγάλων φιλικῶν ἐκπονήσεων. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρίγκηπος πάντοτε ἀνεγράφετο εἰς τὰ ἄρθρα ταῦτα καὶ πάντοτε οὗτος ἀνωμολογεῖτο ὁ πρῦτανος τῆς παρισινῆς κομψότητος.

Καὶ αὐτὸς σήμερον τὴν ἀνεκήρυττεν. . . Ἄ ! Ἀλλὰ ἡ εὐχαριστήσις τὴν παρέφερε, τὴν ἐτρόμαξε σχεδόν. Καὶ τρέμουσα ἀκόμη ἐκ τῆς συγκινήσεως διητυθύνθη πρὸ μεγάλου κατόπτρου πολυτελοῦς, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν τὴν δὲν εἶχε ἀντικατοπτρῆσιν εἰμὴ ἀγαθὰς ἐπαρχιώτισσας, συζευχθείσας ἀγαθοῦς συμβολαιογράφους. Ἐν τῷ κατόπτρῳ τούτῳ παρετήρησεν, ἐσπουδάσεν, ἐξήτασεν ἑαυτὴν ἐπὶ μακρὸν, περιέργως, ἀπλήτως.

Καὶ ἐγνώριζε μὲν ὅτι ἦτο ὥραία, ἀλλ' ὡ τῆς δυνάμειος τοῦ τυπωμένου πράγματος ! Τὴν εὐρίσκειν ἑαυτὴν θελκτικωτάτην, ἐντελῆ. Δὲν ἦτο πλέον ἡ Καν Δερλέν, — ἦτο τὸ ὥραιότερον πλάσμα τῶν Παρισίων. Οἱ πόδες τῆς, οἱ μικροὶ τῆς πόδες, — τῶν ὁποῖων δὲν τὴν ἐπέραζε πλέον ἡ γυμνότης— δὲν ἤγγιζον τὴν γῆν καὶ ἀνήρχετο πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, εἰς τὰ νέφη, ἐν ἀποθεώσει.

Ἄλλ' αἰφνης ἀνησυχία τις τὴν κατέλαθεν. Ὁ Ἐδουάρδος ! Τί θὰ ἔλεγε τάχα ὁ Ἐδουάρδος ; Ἐδουάρδος ἦτο ὁ σύζυγός τῆς. Μόνον τὸ κύριον αὐτὸ ὄνομα ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς καὶ ὁ κοντὸς ἐκεῖνος συμβολαιογράφος ἠγαπάτο.

Τὴν ἰδίαν σχεδὸν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐσκέπτετο τί θὰ ἔλεγεν ὁ Ἐδουάρδος, ἰδοὺ ἡ θύρα ἠνοιχθή καὶ ὁ Ἐδουάρδος εἰσῆλθεν.

Ἦτο αὐτὸς, ἀσθμαίνων ὀλίγον. Εἶχεν ἀναβῆ ἀνά τέσσαρας τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ἀνεσκάλευεν εἰ τῷ ἰσογαίῳ γραφεῖῳ του δέσμας παλαιοχάρτων, ὅταν εἰς συνάδελφός του τῷ ἐπέδειξε — συγγαίρων ἄλλως τε αὐτὸν θερμότερα— τὸ περίφημον ἄρθρον. Ἀπηλλάγη τάχιστα τοῦ συναδέλφου του καὶ ἔφθα-

νεν ἐρεθισμένος εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του.

Προηγήθη ἔκχυσις χειμάρρου λέξεων.

— Σὲ ὄλ' ἀνακατεύονται αὐτοὶ οἱ δημοσιογράφοι ! Τὸ ὄνομά σου . . . εἶδες τὸ ὄνομά σου στὴν ἐφημερίδα ;

— Ναί, ξεύρω . . . Τὸ εἶδα . . .

— Ἄ ! ξεύρεις, τὸ εἶδες, καὶ σοῦ φαίνεται φυσικὸν πρᾶγμα, εἰ :

— Μὰ φίλε μου . . .

— Σὲ τί καιρὸ ζοῦμε ! . . . Εἶνε ὅμως καὶ δικό σου λάθος.

— Δικό μου λάθος ;

— Μάλιστα, δικό σου λάθος. Χθὲς τὸ βράδυ εἶχες ἓνα φόρεμα πολὺ ντεκολτέ, πάρα πολὺ ντεκολτέ. Μήπως δὲν σοῦ τὸ εἶπε καὶ ἡ μητέρα σου . . .

— Ἄ ! ἡ μητέρα . . .

— Δὲν πρέπει νὰ λέγῃς τίποτε γιὰ τὴν μητέρα σου. Μάλιστα, εἶχε πολὺ δίκην. Νὰ διάβασ' ἐδῶ. Μὲ ὄμους. . . Ἀλλὰ τί ὄμους ! Γιὰ τοὺς ὄμους σου, γιὰ τοὺς δικούς σου ὄμους τὰ γράφουν αὐτὰ. Καὶ ὁ πρίγκηψ αὐτὸς ποῦ εἶχε τὴν ἀναίδεια νὰ σοῦ δίνῃ βραβεῖο ὥραιότητος ! . . .

Εἶχεν ἰδέας ἀστοῦ ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἰδέας παλαιᾶς, ἰδέας συμβολαιογράφου τοῦ παλαιοῦ καιροῦ.

Ἡ Καν Δερλέν κατώρθωσε διὰ θελκτικῶν τρόπων νὰ τὸν καθησυχάσῃ. Καὶ ἦσαν μὲν βεβαίως γλυκεῖς καὶ χαριτωμένοι οἱ λόγοι τῆς, ἀλλὰ πόσον περισσότερα χάρις καὶ γλυκύτης ἐνουπῆρχεν εἰς τὸ βλέμμα καὶ τὸ μειδίαμά τῆς !

— Ἀλλὰ γιατί τάχα ὁ φοβερός ἐκεῖνος θυμὸς καὶ ἡ μεγάλη ἀπελπισία. Τὸν ἑκατηγόρου πὼς ἦτο ὁ σύζυγός τῆς ὥραιότερας γυναικὸς τῶν Παρισίων. Ἐ, ἦταν τάχα τόσο μεγάλο, τόσο φοβερὸ δυστύχημα ! Ἐλα τώρα, ἀνόητε, φίλησέ με καὶ συγχώρεσέ με ἐπειδὴ δὲν εἶμαι κανένα τέρας !

Καὶ ἐπειδὴ τὰς λέξεις ταύτας συνώδευον καὶ ζωηρὰ κινήματα τῆς χειρὸς ὁ ἐκ λευκοῦ κασμερίου κοιτωνίτης εἶχε γλιστρήσῃ, παραπολὺ γλιστρήσῃ, καὶ ἡ ἐσθῆς τῆς εἶχεν ἀνοιχθῆ, καὶ οἱ ἐνοχοὶ ὄμοι προσεκάλουν τὸ φίλημα τοῦ Καν Δερλέν. Ἐνίκηθη. Ἐπειτα ἐξῆλκε καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροὴν τὸ γόητρον τοῦ τύπου. Ἡ σύζυγός του τῷ ἐφάνη ὥραιότερα παρὰ ποτὲ καὶ πειθῆνιος κατέβη πάλιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὅπως κερδίσῃ χρήματα διὰ τὴν ὥραιότεραν γυναῖκα τῶν Παρισίων.

Τοῦτο δὲ ἦτο πολὺ φρόνιμος καὶ ἐπίκαιρος ἐνασχόλησις διότι μόλις ἡ Καν Δερλέν ἔμεινε μόνη, καὶ ἰδοὺ ἀμέσως συνέλαθεν ἰδέαν, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀφαιρέσῃ σεβαστὴν δέσμην τραπεζογραμματιῶν ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ συμβολαιογράφου τῆς ὁδοῦ Δραγόν. Ἡ Καν Δερλέν πρὶν ἐσκέπτετο νὰ φορέσῃ εἰς τὸν χορὸν τοῦ Πάλμερ ἐσθῆτα, ἥτις ἠρίθμει πολυχρόνιον ὑπηρεσίαν. Ἡ Καν Δερλέν διετήρει ἀκόμη τὴν ῥάπτριαν τῆς νυμφικῆς τῆς ἐσθῆτος, τὴν ῥάπτριαν τῆς μητρὸς τῆς, ῥάπτριαν ἐνοσεῖται δευτέρως τάξεως.

Ἀλλ' ἤδη τῇ ἐφαινότο ὅτι ἡ νέα τῆς θέσις ἐπέβαλλε καὶ νέας υποχρεώσεις. Δὲν ἐδύνατο τὴν βεβαίως νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν χορὸν τοῦ Πάλμερ

μὲ ἐσθῆτα, ἥτις νὰ μὴν εἶνε κομμένη καὶ θαμμένη ἀπὸ τὸν καλλίτερον ῥάπτῃ τῶν Παρισίων. Διέταξε λοιπὸν τὸ ἀπόγευμα νὰ ζεύξουν καὶ εἶπεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὸν ἀμαξηλάτην τῆς νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸν πρῶτον ῥάπτῃ τῶν Παρισίων.

Ἡ Κ^α Δερλὲν εἰσῆλθεν εἰς αἶθουσαν πολυτελῆ, πολυτελεστάτην, εἰς ἄκρον πολυτελῆ· εἰκοσᾶς σημαντικῶν πελατιδῶν ἦσαν ἐκεῖ, γυναῖκες τοῦ καλοῦ κόσμου καὶ γυναῖκες τοῦ θεάτρου, ὅλοι ἀκίνητοι, συγκινημένοι, πυρέσσουσαι καὶ παρατηροῦσαι ἀντιπαρερχομένας πρὸ αὐτῶν νεάνιδας ὠραίας, κομφοτάτας, αἱ ὁποῖαι ἐκόμιζαν μετὰ περισσῆς λεπτότητος τὰς τελευταίας ἐργασίας τοῦ καταστήματος. Ὁ ῥάπτῃς ἦτο ἐκεῖ, ὁ μέγας καλλιτέχνης μὲ στολὴν διπλωμάτου, μέλαιναν ῥεδιγκόταν κομβωμένην, μεγάλον λαιμοδέτην κρατούμενον διὰ καρρίδος (δῶρον ὑψηλότητος, ἥτις ἐπλήρωνε βραδέως τοὺς λογαριασμούς τῆς) καὶ μὲ πολυχρῶμον ταινίαν ἐν τῇ κομβιδόχῃ (χάρισμα μικροῦ ἐστεμμένου πρίγκηπος). Ἐπιηγαίνοντο εὐθυτενῆς, ἤρεμος, ψυχρὸς ἐν μέσῳ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν ἰκεσιῶν τῆς πελατείας του.

Κύριε Ἀρθούρε! κύριε Ἀρθούρε!... δὲν ἤκουε κανεὶς τίποτε ἄλλο. Καὶ ἦτο αὐτὸς ὁ κ. Ἀρθούρος. Ἐπηγαίνεν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην, μὲ σεβασμὸν ἀνευ δουλοφροσύνης πρὸς τῆς δουκίσσης, μὲ οἰκειότητα πολὺ ἀξιοπρεπῆ πρὸς τὰς κομφοδοῦς. Καὶ ἦτο κίνησις ἐκτακτοῦ ἐκεῖ μέσα, κυκεῶν βελούδων καὶ μεταξωτῶν καὶ ἀτλαζίων καὶ παντοειδῶν ὑφασμάτων κεντημένων διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ὅλα ἦσαν ἐρριμμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀμελῶς—ἀλλὰ πόση ἐνουπήρη σπουδὴ ἐν τῇ ἀμελείᾳ ἐκείνῃ—ἐπὶ τῶν ἀνακλίντρων, τῶν τραπεζῶν, τῶν ἐπίπλων.

Ἡ Κ^α Δερλὲν προσέκρουσε κατὰ πρῶτον ἐπὶ ἐργατίδος φεροῦσης εἰς τοὺς ἀνοικτούς βραχιόνάς τῆς λευκῆν ἐσθῆτα ἐξ ὀλοκλήρου ἀφανίζομένης ὑπὸ κοῦφον στοιβάδα μουσελίνης καὶ τριχάπτων, διὰ τῶν ὁποίων δὲν ἐβλεπέ τις ἄλλο ἢ τὴν μελανὴν τῆς κόμην καὶ τὸ κοντόν τῆς ἀνάστημα.

Ὁ Κ^α Δερλὲν, ὠπισθοδρόμησε καὶ ἠθέλησε νὰ στηριχθῆ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀλλ' εὐρέθη πρὸ τίνος δοκιμαστρίας, ὑψηλῆς κόρης μελαχρινῆς μὲ μορφήν πλήρη ἐνεργείας ἥτις ἐκραζεν ἐμφαντικῶς ἐμπροσθεν ἀκουστικῶν σωλῆνος «Τὸ φῶρεμα τῆς πριγκηπίσσης, ἀμέσως!» Ἀπολιθωμένη, ἐκθαμβος ἡ Κ^α Δερλὲν συνεσπειρώθη εἰς μίαν γωνίαν, καρδακούσα νὰ ἐρωτήσῃ καμμίαν ἐργατίαν διερχομένην. Καὶ ἐσκέπτετο σχεδὸν νὰ ἀναχωρήσῃ, διότι βεβαίως δὲν θὰ εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἀποταθῆ πρὸς τὸν τρομερὸν ἐκείνον κύριον Ἀρθούρον, ὁ ὁποῖος τῆς εἶχε ρίψει ἐν βλέμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐκείνη ἐνόμισε ὅτι ἀνέγνωσε «Τὶ ἐνδυμασία εἶνε αὕτη! Καμμιὰ κουτσοράφτρα βέβαια!...» Ἐπὶ τέλους ἡ Κ^α Δερλὲν κατώρθωσε νὰ ἐλικύσῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐργατίδα, διαθέσιμον κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἥτις τὴν ὑπέδεχθη μετὰ περιφρονητικῶν μᾶλλον βλέμματος, συνοδευομένου ἀπὸ ἐν :

— Ἡ κυρία δὲν εἶνε πελάτις βέβαια ;

— Ὅχι, δὲν εἶμαι πελάτις.

— Καὶ τί ἐπιθυμεῖτε ;

— Μίαν ἐσθῆτα χοροῦ. Ἔχω ἀνάγκην αὐτῆς τὴν προσεχῆ Πέμπτην.

— Τὴν Πέμπτην !

— Μάλιστα, τὴν Πέμπτην !

— Ὡ ! οὔτε νὰ μὴ το συλλογίζεσθε, κυρία μου αὐτό. Οὔτε γιὰ μίαν ἀποκλειστικὴν τοῦ καταστήματος δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

— Τὸ ἐπιθυμοῦσα τόσον πολὺ ἐντοσοῦτῳ !

— Νὰ ὁ κ. Ἀρθούρος, αὐτὸς μόνον εἴμπορεῖ... Εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἀπεσύρθη εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐκεῖ, ἀπέναντι κυρία...

Ἡ Κ^α Δερλὲν διέκρινε διὰ τῆς ἡμιανοίκτου θύρας γραφεῖον ὑπηρετισμένον μετ' αὐστηρᾶς πολυτελείας. Γραφεῖον πρέσβευος. Ἐπὶ τῶν τοίχων τέσσαρες φωτογραφίαι τῶν μεγαλειτέρων προσώπων τῆς Εὐρώπης : Ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐγενία. Ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας. Μία μεγάλη δούκισσα τῆς Ρωσίας καὶ μία ἀρχιδούκισσα τῆς Αὐστρίας. Ὁ κ. Ἀρθούρος ἀπῆλθεν ἐκεῖ στιγμῶν τινῶν ἀναπαύσεως, βεθυθισμένος εἰς ἐν ἀνάκλιτρον μὲ ὑψος ἀνθρώπου κεκοπιακός, ἐξηνητημένου. Βλέπων εἰσερχομένην τὴν Κ^α Δερλὲν ἠγέρθη. Ἐκείνη ἀνένευσε καὶ πάλιν τὴν αἴτησίν τῆς.

— Ὡ ! κυρία μου. Μίαν ἐσθῆτα χοροῦ διὰ τὴν Πέμπτην! Μίαν πολυτελῆ ἐσθῆτα διὰ τὴν Πέμπτην. Δὲν δύναμαι νὰ ἀλλάξω τοιαύτην ὑποχρέωσιν. Δὲν θὰ ἐδυνάμην νὰ τὴν τηρήσω. Δὲν ἀναλαμβάνω τοιαύτας εὐθύναις.

Ὡμίλει βραδέως μὲ φωνὴν σοβαρὰν ἀνθρώπου ἔχοντος γνώσιν τῆς ὑψηλῆς του θέσεως.

— Ἄ δυστυχία μου ! Εἶνε ἐξαιρετικὴ περίστασις καὶ μοῦ εἶπον ὅτι μόνον σεῖς ἔμπορεῖτε . . .

Δύο δάκρυα, δύο μικρὰ δάκρυα, ὡς δύο μαργαρίται ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν βλεφαρίδων τῆς. Μία γυναῖκα, μία ὠραία γυναῖκα νὰ κλαίῃ ἐμπροσθεν του. Ἄλλὰ τοιαύτης ἀξίας θυμιάμα ποτὲ δὲν προσεφέρθη εἰς τὴν μεγαλοφυῖαν του !

— Ἀλλὰ Θεέ μου, κυρία, θέλω νὰ κάμω μίαν θυσίαν. Ἐστω, μίαν ἐσθῆτα ἀπλουστάτην . . .

— Ἄ ! ὄχι ! πολὺ λαμπρὰν μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατόν πολυτελῆ. Ἐλάτε τώρα, δύο φίλοι μου εἶνε πελατίδες σας (καὶ εἶπε τὰ ὀνόματά των). Καὶ ἐγὼ δὲ ἡ κυρία Δερλὲν . . .

— Ἡ Κ^α Δερλὲν ! Εἴσθε ἡ Κ^α Δερλὲν :

Ἦτο σκηνὴ ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας βλέπει κανεὶς μόνον εἰς τὸ θέατρον.

Τὰ δύο ἐκεῖνα «ἡ Κ^α Δερλὲν», συνωδευθήσαν δι' ἐνὸς βλέμματος καὶ ἐνὸς μειδιάματος, βλέμματος πρὸς τὴν παρακειμένην ἐρημερίδα, μειδιάματος πρὸς τὴν Κ^α Δερλὲν.

Ἄλλ' ἦτο μειδιάμα λεπτὸν, προφυλακτικόν, συνεσταλμένον, μειδιάμα ἀνθρώπου ἀληθῶς καθὼς πρέπει. Καὶ ἰδοὺ τί ἔλεγε καθαρῶτατα τὸ βλέμμα αὐτὸ καὶ τὸ μειδιάμα : «Ἄ ! εἴσθε ἡ Κ^α Δερλὲν λοιπὸν αὕτη ἡ περιώνυμος Κ^α Δερλὲν, ποῦ γῆς εἰς τὸ Μελοδραμα . . . Καταλαμβάνω, καταλαμβάνω. Τώρα τὸ ἐδιάβαζα στὴν ἐφημερίδα, εἶνε περιττὰ τὰ λόγια, ἔπρεπε νὰ πῆτε ἀμέσως τὸ ὄνομά σας. Ἐγὼ εἶπα ἀνάγκην ἀπὸ ἐμέ, κατάλαβα, καὶ θὰ ἔχετε τὴν ἐσθῆτά σας. Θέλω καὶ ἐγὼ νὰ μετέχω εἰς τὸν θρίαμβόν σας».

Καὶ ὁ κ. Ἀρθούρος ἐσῆμανε.

— Δεσποινὶς Λουκία. Ἐλάτε ἀμέσως δεσποινὶς Λουκία.

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν Κ^α Δερλὲν :

— Εἶνε κορίτσι μὲ πολλὴν ἀξίαν αὕτη ἡ Λουκία. Ἀλλὰ μένετε ἤσυχη, θὰ ἐργασθῶ κ' ἐγὼ. Ἐγὼ αὐτοπροσώπως.

Ἡ Κ^α Δερλὲν ἦτο τεταραγμένη, συγκεχυμένη ἀκόμη ἐκ τῆς δόξης τῆς, ἀλλ' ἐντοσοῦτῳ ἦτο εὐτυχής.

Ἡ δεσποινὶς Λουκία εἰσῆλθε.

— Συνοδεύσατε τὴν κυρίαν, εἶπεν ὁ κ. Ἀρθούρος, καὶ πάρετε μέτρα διὰ μίαν ἐσθῆτα χοροῦ, πολὺ ἀνοικτὴν μὲ γυμνοὺς ἐντελῶς τοὺς βραχιόνιας. Ἐγὼ ἐντοσοῦτῳ, κυρία, θὰ σκεθῶ τί μπορῶ νὰ κάμω διὰ σας. Χρειάζεται κάτι τι ἐντελῶς πρωτότυπον . . . Ἀλήθεια . . . Ἐπιτρέψατέ μοι πρὶν ἀναχωρήσῃτε.

Καὶ περιῆλθε βραδέως περὶ τὴν Κ^α Δερλὲν, ἐξετάζων αὐτὴν μετὰ βαθείας προσοχῆς, εἰπετα ὠπισθοχώρησεν ὀλίγον παρατηρῶν αὐτὴν καὶ ἀπὸ μακρόθεν. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο σοβαρὸν, σκεπτικόν, πολυμέριμον. Μέγας σοφὸς ἀναζητῶν τὴν λύσιν μεγάλου προβλήματος. Ἐστῆριξε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐσῆκωσε πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὰ ὄμματα, ἐπιζητῶν τὴν ἐμπνευσιν ἐν ὀδυνηρᾷ προσηλώσει. Καὶ εἰπετα ἀμέσως τὸ πρόσωπόν του ἐφωτίσθη. Τὸ πνεῦμα ἐπεροίτησεν.

— Ὅριστε κυρία, πηγαίνετε. Ἡ ἐσθῆς σας εἶνε ἐτοιμῆ. Ὅταν θὰ γυρίσετε, δεσποινὶς, φέρετε μαζί σας ἐκείνο τὸ τριανταφυλλὶ ἀτλάζι ποῦ ζεῦρετε. Ἐκείνο ποῦ ἐρύλαγα γιὰ καμμίαν ἐξαιρετικὴν περίστασιν.

Καὶ ἰδοὺ ἡ Κ^α Δερλὲν μόνη μετὰ τῆς δεσποινίδος Λουκίας εἰς τὴν αἶθουσαν τῶν δοκιμῶν, ὅλην περιεκαλυμμένην διὰ κατόπτρων.

Μετὰ ἐν τέταρτον, ὅταν τὰ μέτρα ἐλήφθησαν, ἡ Κ^α Δερλὲν ἐπανῆλθε καὶ εὗρε τὸν κ. Ἀρθούρον ἐν μέσῳ σωρῶν ἀτλαζίων καὶ δαντελῶν καὶ βελούδων καὶ παντοίων ὑφασμάτων χρυσοποικίλων.

— Ὅχι, ὄχι, τριανταφυλλὶ ἀτλάζι, εἶπεν αὐτὸς εἰς τὴν δεσποινίδα Λουκίαν κομίζουσαν τὸ ζητηθὲν ὑφασμα, ὄχι, εὐρήκα κάτι καλλίτερον. Ἀκούσατέ με καλᾶ. Νὰ τί θὰ κάμω. Ἀλλάξα γνώμη, ὄχι τὸ τριανταφυλλὶ ἀτλάζι. Αὐτὸ ἐδῶ εἶνε καλλίτερον, χρώματος ἀνθέων ῥοδακινέας. . . . Θὰ εἶνε ἕνας σάκος ἀπλουστάτος ποῦ νὰ δείχνῃ ὅλη τὴ κομψότητα καὶ ν' ἀρίνη νὰ μαντεύεται ὅλη ἡ χάρις τοῦ σώματος. Καθόλου φουσκώματα . . . Πολὺ στενὸν . . . Ἡ κυρία πρέπει νὰ εἶνε γυτῆ, ἀκούτε καλᾶ, δεσποινὶς : μέσα εἰς τὴν ἐσθῆτα. Θὰ ρίψωμεν ἐπ' αὐτῆς ἕνα κρέπι πολὺ λεπτὸν . . . νὰ αὐτό, εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνεται σὰ σύγνερο διαφανὲς ἀέρινο λεπτότατο . . . Οἱ βραχιόνιας ἐντελῶς γυμνοί, σας τὸ ἐγὼ πῆ. Σὲ κάθε μεριά τῶν ὤμων ἕνας ἀπλὸς κόμβος, ποῦ ν' ἀρίνη νὰ φαίνεται ἡ ἀρχὴ τῆς μασχάλης. . . . Ἀπὸ τί θὰ εἶνε αὐτὸς ὁ κόμβος . . . Αὐτό, κ' ἐγὼ δὲν το ζεῦρω ἀκόμη. . . . Πρέπει νὰ σκεθῶ. . . . Περᾶσατε πάλιν αὐριον, κυρία, διὰ τὴν δοκιμὴν. . . . Χαίρετε, κυρία . . . αὐριον . . . »

Ἡ Κ^α Δερλὲν ἐπανῆλθε τὴν ἐπαύριον καὶ τὴν μεθεπομένην καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἡμέρας μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς περιφήμου Πέμπτης, καὶ καθ' ἕκαστην περιμένουσα νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά τῆς διὰ τὴν δοκιμὴν, παρήγγελλε καὶ ἀπὸ μίαν ἐσθῆτα ἀπλουστάτην, ἀλλὰ πάντοτε ἀξίας ἐπτακοσίων ἢ ὀκτακοσίων φράγκων.

Ἀλλ' ἐκτός τούτου, τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης ἐπισκέψεώς τῆς εἰς τοῦ κ. Ἀρθούρου, ἐξερχομένη τοῦ μεγάλου τούτου οἴκου, ἡ Κ^α Δερλὲν, ἐσπαράχθη ἀληθῶς τὴν καρδίαν ἐπὶ τῇ θέξ τοῦ δίφρου τῆς. Καὶ ἦτο ἀληθῶς ἐλεεινὸς τὴν ὄψιν, μεταξύ τῶν πολυτελεστάτων ἀμαξῶν, αἰτίνες ἐστάθμευον πρὸ τῆς θύρας εἰς τριπλὴν σειρὰν, καταλαμβάνουσαι τὸ ἡμισυ τῆς ὁδοῦ. Ἦτο ὁ δίφρος τῆς συγχωρεμένης τῆς πενθερᾶς τῆς, ὅστις ἐκυλίετο ἀκόμη μετὰ δεκαπενταετῆ ὑπηρεσίαν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων. Ἡ Κ^α Δερλὲν ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἐλεεινὸν τοῦτον δίφρον μόνον καὶ μόνον ὅπως διευθυνθῆ εἰς τὸν καλλίτερον ἀμαξοποιὸν τῶν Παρισίων, καὶ τὴν ἐσπέραν δρᾶττουσα τὴν κατάλληλον ψυχολογικὴν στιγμήν, διηγήθη εἰς τὸν Κ^α Δερλὲν, ὅτι εἶχεν ἰδῆ ἕνα μικρὸν δίφρον μαῦρον μὲ οὐρανὶ ἀτλάζι, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπλαίσου θαναμάσια τὰς καινουργεῖς ἐσθῆτάς τῆς.

Ὁ δίφρος ἠγοράσθη τὴν ἐπαύριον ὑπὸ τοῦ Κ^α Δερλὲν, ὁ ὁποῖος ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ αἰσθάνεται πληρέστατα τὸ μέγεθος τῶν νέων του ὑποχρεώσεων. Ἀλλὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν εἶδεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον εἰς ἐκείνον τὸν δίφρον, ἐκείνο τὸ ἀριστουργηματάκι, νὰ ζεύξουν τὸν γηραιὸν ἵππον, ὁ ὁποῖος ἔσφουρε τὴν παλαιὰν ἀμαξάν καὶ ἀκόμη πλέον ἀδύνατον ἦτο νὰ διευθύνῃ ὁ γέρον ἀμαξηλάτης, ὅστις διήθυνε τὸν γηραιὸν ἵππον. Καὶ ἰδοὺ διατὶ τὴν 25ῃν Ἀπριλίου περὶ τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἐσπερινήν, κομφοτάτη φορβὰς ὀδηγουμένη ὑπὸ ἀγγλοῦ ἠνιόχου εὐθυτενοῦς, ἔφερε τὸν Κ^α καὶ τὴν Κ^α Δερλὲν εἰς τὸν χορὸν τοῦ Πάλμερ. Καὶ ἐντοσοῦτῳ ἔλειπεν ἀκόμη κάτι. Ἐνας μικρὸς γκορὺμ, δηλ. θεράπων εἰς τὸ πλάγι τοῦ ἠνιόχου. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ ὀλίγην φρόνησιν. Καὶ ἡ ὠραιότερα γυνὴ τῶν Παρισίων ἀπεφάσισε νὰ περιμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν μικρὸν γκορὺμ.

Ἀνερχομένη τὴν κλίμακα ἡ Κ^α Δερλὲν ἠσθάνθη τὴν καρδίαν τῆς πάλλουσαν. Ἐπρόκειτο νὰ παίξῃ ἀποφασιστικὸν παιγνίδιον. Ἦξευρεν ὅτι ὁ Πάλμερ ἐπανελάμβανε εἰς ὅλους «Ἐλάτε τὴν Πέμπτην, θὰ ἔχουμε καὶ τὴν Κ^α Δερλὲν τὴν ὠραιότεραν γυναῖκα τῶν Παρισίων». Εἶχε διεγείρει ζωηρῶς τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ζηλοτυπίαν.

Εἰσῆλθε καὶ ἀμέσως ἐδοκίμασε τὴν εὐάρεστον συναίσθησιν τοῦ θρίαμβου τῆς. Ἦτο ἀληθῶς θριαμβευτικὴ παρέλασις διὰ μέσου τῆς αἰθούσης τοῦ Πάλμερ. Προυχώρει διὰ βήματος ἀσφαλοῦς, εὐσταθῆς μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψιτενῆ. Ἐφαίνετο μηδὲν ἀκούουσα, μηδὲν βλέπουσα. Ἀλλὰ πόσον καλὰ τὰ ἐβλεπεν ὅλα, πῶς ἠσθάνετο ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς τὸ πῦρ ὄλων ἐκείνων τῶν βλεμμάτων ! Περὶς αὐτῆς ἠγείρετο μικρὸς ψίθυρος θαυμασμοῦ καὶ ποτὲ μουσικῆ δὲν ἀντήγησεν ἠδύτερον εἰς τὰ ὦτά τῆς.

Ὅλα ἔβαινον θαυμασίως. Αὐτὴ θὰ κατέτα τοὺς

Παρισίους. Καί βεβαία περὶ ἑαυτῆς, εἰς ἕκαστον βῆμα θαρραλεωτέρα, καὶ ἐλαφροτέρα καὶ τολμηροτέρα, προυχώρει στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Πάλμερ, ὅστις τῆς ὠνόμαζε καθ' ὄδον τοὺς κόμητας, τοὺς μαρκησίους καὶ τοὺς δούκας.

Καὶ ἐπειτα αἰφνιδίως :

— Γυρεύω νὰ σὰς παρουσιάσω ἕνα ἀπὸ τοὺς θαυμαστάς σας ὁποῖος προχθὲς εἰς τὸ Μελοδραμα δὲ ὠμίλει παρὰ διὰ τὴν ὠραιότητά σας... τὸν πρίγκηπα τοῦ Ναρέν.

Ἡ Κ^a Δερλὲν ἐγεινεν ἐρυθρὰ ὡς κεράσιον. Ὁ Πάλμερ τὴν παρετήρησε καὶ ἤρχισε νὰ γελά.

— Ἀ! τὴν ἐδιαβάσατε τὴν ἐφημερίδα προχθὲς ;

— Ναί τὴν ἐδιαβάσα... τὴν ἐδιαβάσα...

— Μὰ ποῦ εἶνε λοιπὸν ὁ πρίγκηψ, ποῦ εἶνε ; Τὸν εἶδα τὸ πρῶτ' καὶ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐδῶ ἀπὸ ἐνωρίς.

Ἡ Κ^a Δερλὲν δὲν ἐμελλε νὰ τὸν ἰδῆ ἐκείνη τὴν ἐσπέραν τὸν πρίγκηπα τοῦ Ναρέν. Καὶ μόνον τοῦτο ἐσκόπευε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοῦ Πάλμερ καὶ νὰ προεδρεύσῃ εἰς τὴν ἀποθέωσιν τῆς κυρίας συμβολαιογράφου του. Εἶχε δειπνήσει καὶ παρεσύρθη ἀπὸ τοὺς φίλους του εἰς τὴν πρώτην παράστασιν μικροῦ τινος θεάτρου. Ἐδίδετο μελοδραμάτιόν τι κλασικοῦ τύπου. Ἡ ἥρωίς ἦτο νεαρὰ βασίλισσα συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ τεσσάρων κυριῶν τῆς τιμῆς.

Τρεῖς τῶν κυριῶν τούτων ἦσαν γνωστόταται εἰς τὸ κοινόν. Ἄλλ' ἡ τετάρτη... Ἀ! ἡ τετάρτη... Ἦτο νεόφερτος μελαχρινή, θαμβούσης ὠραιότητος. Ὁ πρίγκηψ παρετηρήθη περισσότερο ὄλων, διὰ τὸν ἔκφρονα θαυμασμόν του. Ἐλησμόνησεν ἐντελῶς ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξεως. Ἡ παράστασις ἐτελείωσεν ἀργὰ καὶ ὁ πρίγκηψ ἦτο ἐκεῖ ἀκόμη μὴ προσέξας καθόλου εἰς τὴν μουσικὴν, μὴ ἰδὼν ἄλλο ἢ τὴν μελαχρινὴν του, μὴ ἀκούσας ἢ τὸ ᾄσμα τῆς δευτέρας πράξεως οἰκτρῶς ἐκτελεσθὲν ὑπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξερχόμενος ὁ πρίγκηψ ἔλεγεν εἰς ὅποιον εὐηρεστεῖτο νὰ τὸ ἀκούσῃ :

— Αὐτὴ ἡ μελαχρινή! Ἐ; αὐτὴ ἡ μελαχρινή. Δὲν ὑπάρχει καλλίτερον σὲ κανένα θεάτρο! Εἶνε ἡ ὠραιότερα γυνὴ τῶν Παρισίων! ἡ ὠραιότερα!

Ἦτο μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ὁ πρίγκηψ ἤρῳα ἑαυτὸν ἂν θὰ ἐπήγαγεν εἰς τοῦ Πάλμερ... Ἡ καίμενη ἡ Κ^a Δερλὲν δὲν ἦτο τίποτε ἐμπροσθεν τῆς θαυμασίας μελαχρινῆς. Ἐκτός τούτου ὁ πρίγκηψ ἦτο μεθοδικώτατος ἄνθρωπος. Ἦτο ἡ ὥρα τοῦ οὐίστ' καὶ ἐπῆγε νὰ παίξῃ οὐίστ'.

Τὴν ἄλλην πρωίαν ἡ Κ^a Δερλὲν εὗρεν εἰς τὰ «Κοινωνικὰ» τῆς ἐφημερίδος δέκα γραμμὰς διὰ τὸν χορὸν τοῦ Πάλμερ. Ὠνόμαζον τὰς μαρκησίας, τὰς δουκίσσας, τὰς κομήσσας ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν Κ^a Δερλὲν, οὔτε λέξις, οὔτε μία λέξις.

Εἰς ἐκδίηκσιν ὁ συντάκτης τῶν «Θεατρικῶν χρονικῶν» ἐπήγει διὰ ἐνθουσιωδῶν φράσεων τὴν ὠραιότητα τῆς ιδεώδους κυρίας τῆς τιμῆς καὶ προσέθετεν : « Ἄλλως καὶ ὁ πρίγκηψ τοῦ Ναρέν διεκήρυττεν ὅτι ἡ δεσποινὴς Μιράνδα εἶνε ἀναμφιλέτως ἡ ὠραιότερα γυνὴ τῶν Παρισίων ».

Ἡ Κ^a Δερλὲν ἔρριψε τὴν ἐφημερίδα εἰς τὸ πῦρ.

Δὲν ἤθελε νὰ μάθῃ ὁ σύζυγός της ὅτι δὲν ἦτο πλέον ἡ ὠραιότερα γυνὴ τῶν Παρισίων.

Διστήρησε μολοντοῦτο τὸν μεγάλον ράπτην καὶ τὸν ἀγγλὸν ἡνίοχον, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησέ ποτε νὰ ζητήσῃ τὸν μικρὸν γκροῦμ.

(Ludovic Halévy)

Ε'.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ἡ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἡ μνήμη, ἡ ιδιότης αὐτὴ τῆς γνώσεως τοῦ παρελθόντος, δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς μόνον τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀπαντες οἱ βαθμοὶ τῆς ἀνθρωπίνης μνήμης ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τὰ ζῷα· εἰς ταῦτα μάλιστα αὕτη εἶναι πιστοτέρα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὰ ἀκόλουθα γεγονότα καθιστῶσι τὸν ἰσχυρισμὸν μας ἀναμφισβήτητον.

Ὁ κύων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μνήμην, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Ὁ κύριος Β. ἀναχωρήσας ἐκ τῆς πατρίδος του ἐγκατέλιπε κύνα, ὃν ὑπερηγάπα· ὅτε ἐπανῆλθε μετὰ 18 μῆνας ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν μνήμην καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ κυνός του. Πρὸς τοῦτο εἰδοποίησε νὰ ἀφήσῃ τὸ ζῷον ἐλεύθερον, καὶ κατὰ τὴν ἀριζὴν του νὰ μὴ ὑποδεχθῆ αὐτὸν οὐδεὶς, ἵνα μὴ αἰ δεξιῶσεις τῶν συγγενῶν ὑποδειξῶσιν εἰς τὸν κύνα, ὅτι ὁ ἀρικνούμενος ἀνήκει εἰς τὴν οἰκίαν. Ὅταν ὁ κύριος Β. εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, προσποιούμενος ξένον εἰσερχόμενον ἐκεῖ διὰ πρώτην φοράν, ὁ κύων του ἐρρίφθη κατ' αὐτοῦ ὑλακτῶν. Ἀλλὰ φθάσας εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπὸ τοῦ κυρίου του, τὸ ζῷον ἔσταμάτησε καὶ τὸν παρετήρησε μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Βεβαίως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ξένου ἀνεγνώριζε τινα, ὃν εἶχε γνωρίσει ἄλλοτε. Ἀφοῦ παρετήρησεν αὐτὸν ἐπὶ δύο τρία λεπτά ἐρρίφθη ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπλήρωσε θωπεϊῶν.

Ὁ Darwin ἀναφέρει παράδειγμα ἀνάλογον, ἐν ᾧ ἡ μνήμη ἀποδεικνύεται διατηρουμένη καὶ ἐπὶ μακροτέραν χρονικὴν περιόδον. « Εἶχον κύνα, λέγει, διακρινόμενον διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς ξένους. Ἀπουσία τις ἐμοῦ ἐπὶ πέντε ἔτη καὶ δύο ἡμέρας, ἔδωκέ μοι ἀφορμὴν νὰ δοκιμάσω τὴν μνήμην του. Κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου μετέβην εἰς τὸν σταῦλον, ἐν ᾧ κατῴκει καὶ τὸν ἐκάλεσα ὡς συνειθίζον· ἀμέσως μὲ ἠκολούθησε καὶ ὑπήκουσεν εἰς ἐμὲ ὡς νὰ εἶχε παρέλθει μία μόνη ὥρα, ἀφ' οὗ τὸν εἶχον ἐγκαταλείψει ».

Ὁ Bouley ἀναφέρει ἕτερον γεγονὸς καταδεικνύον τὴν ὁμοιότητα τῆς ἐγκεφαλικῆς λειτουργίας παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ ζῷῳ. « Πρόκειται περὶ κυνὸς οἰκοφύλακος, καλουμένου Διός, καὶ ἀγριωτάτου. Μόνον ἐν ἄτομον ἦτο φίλον πρὸς αὐτόν, εἰς ὑπάλληλος τοῦ καταστήματος τῶν λεωφορείων, εἰς ὃ ἀνήκεν. Ἡμέραν τινὰ ὁ κύων οὗτος ἔλαθε λάκτισμα ὑπὸ ἵππου, ἐξ οὗ ἐπαθε κάταγμα τοῦ πῆχεως. Ἡ τεθεῖσα συσκευὴ συνεσφίχθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπέφερε γαγγραινώδη συμπτώματα ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ μέλους, τοῦ καιμένου κάτωθεν

τοῦ κατάγματος. Ὅπως συμβαίνει εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, τὸ δυστυχὲς ζῷον ὑπέστη ἀληθῆ μαρτύριον. Ἐθεσαν αὐτὸν ἐν χειραμάξῃ καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸν κύριον Βατέλ κτηνίατρον, ἐνθα ἐγὼ ὁ ἴδιος καταστήσας ἀναίσθητον διὰ τοῦ αἰθέρου ἀπέκοψα τὸν πόδα ἄνωθεν τοῦ πῆχεως. Μετὰ τὸν ἐπίδεσμον ἐτέθη ἐκ νέου ἐν τῇ χειραμάξῃ καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν κατοικίαν του. Εἶχον παρέλθει εἰς μὴν καὶ τρεῖς ἐβδομάδες ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου, ὅτε ἡμέραν τινὰ μετὰ τοῦ κυρίου Βατέλ μετέβην εἰς τὸ κατάστημα τῶν λεωφορείων. Μόλις ὁ Ζεὺς μὲ εἶδεν, ἔσεισε τὴν οὐρὰν του καὶ ἤρχισε φυσῶν διὰ τῆς ρινός, ὅπερ ἀποδεικνύει εἰς τὸν κύνα αἰσθημα ἀγάπης. Ἐκπλαγείς ἐκ τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης τούτου, διότι ὡς εἶπομεν ὁ κύων οὗτος διεκρίνετο διὰ τὴν ἀγριότητά του, ἐτόλμησα νὰ τὸν πλησιάσω μεθ' ὅλας τὰς ἀποτροπὰς τῶν ὑπαλλήλων καὶ νὰ τοῦ θωπεύσω τὴν κεφαλὴν. Ὁ Ζεὺς ἀνυψώθη ἐπὶ τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν καὶ στηρίζας ἐπ' ἐμοῦ τὸν μόνον του πόδα ἐξεδήλωσε πρὸς ἐμὲ διὰ σημείων ἀναμφισβήτων τὴν ζωηρὰν του συμπάθειαν. Ἐπανέλαβε τὴν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον πιθανὴν ἱστορίαν τοῦ λέοντος τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἴδου ἡ ἐξήγησις, προσθέτει ὁ Bouley, τοῦ περιέργου τούτου γεγονότος· ὁ Ζεὺς, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπεχείρησα νὰ τὸν καταστήσω ἀναίσθητον, ὑπέφερε βεβαίως φοβερά· ἡ βραχεῖα ἐκείνη στιγμὴ ἤρκεσεν ὅπως διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ διὰ τῆς ρινός, ποιήσω εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν διατηρηθεῖσαν. Εἰς τὴν ἐντύπωσιν ταύτην προσετέθη ἡ ἰδέα τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν πόνων, ἢ ἐπακολούθησασα τὴν ἀναίσθησιν· ὅταν ὁ Ζεὺς μὲ ἀνεγνώρισεν, ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἐγγχείρισιν ἀπαντα ταῦτα παρήγαγον παρ' αὐτῷ τὸ αἰσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, ὅπερ μοὶ ἐξεδήλωσε διὰ τοῦ τρόπου ὃν ἀνέφερον· ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει μήπως ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος λειτουργῇ ἄλλως ἢ ὁ τοῦ κυνός ;

Ὅσον ἀξιοσημείωτον καὶ ἂν φαίνεται τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς μνήμης καὶ εὐγνωμοσύνης τοῦ κυνός δὲν εἶναι σπάνιον· ἰδοὺ καὶ ἕτερον. Ὁ Πιμπράκ, περίφημος χειρουργός, ὅστις ἐξῆ ἀκόμη ἐν τῷ τέλει τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, εὗρεν ἐσπέραν τινὰ παρὰ τὴν θύραν τοῦ ὠραιότατον κύνα ἔχοντα τὸν πόδα τεθραυσμένον καὶ αἰμώζοντα ἐκ τῶν πόνων. Λαμβάνει αὐτόν, διορθοῖ τὸν πόδα, τὸν ἐπιδένει, τὸν περιποιεῖται, τὸν θεραπεύει. Κατὰ τὴν θεραπείαν καὶ μετ' αὐτὴν ὁ κύων ἐξεδήλου πρὸς αὐτόν ἐκτακτὸν εὐγνωμοσύνην· ὁ Πιμπράκ ἐπίστευεν ὅτι ὁ κύων οὗτος θὰ τῷ ἔμενε πιστός διὰ βίου. Ἀλλ' ὁ κύων εἶχεν ἕτερον κύριον. Καὶ εἰς τὸν κύνα ἡ πρώτη ἀγάπη πρωτοστατεῖ, διαρκεῖ καθ' ὅλην τὴν ζωὴν· μόλις ὁ ἀναρρωνύων ἤρχισε νὰ δύναται νὰ τρέχῃ ἐξῆλθε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον· ὁ Πιμπράκ ἐλυπεῖτο σχεδὸν διὰ τὴν εὐσπλαγγίαν του· τίς θὰ τὸ ἐπίστευεν, ἔλεγεν, ὅτι εἰς κύων θὰ ἐγίνετο ἀγνώμων· παρῆλθον πέντε μέχρως ἐξ μῆνας, ὅτε ὁ κύων ἐπαναφαίνεται εἰς τὴν αὐτὴν θύραν καὶ κατεθώπευε τὸν Πιμπράκ, ὅστις ὑποδέχεται αὐτόν μετ' εὐχαριστήσεως· ἀλλ' ὁ κύων ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ ἐξ ὑπαμαίωθις ἔλειγε τὰς χεῖρας του καὶ τὸν ἔσυρεν ἐκ τοῦ

ἐνδύματος, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τῷ δείξῃ τι· τοῦτο δὲ ἦτο θήλειά της κύων ἐκ τῶν φίλων του, ἧς ὁ ποῦς ἦτο τεθραυσμένος καὶ ἦν ἔφερε πρὸς τὸν εὐεργέτην του, ἵνα τὴν θεραπεύσῃ, ὅπως ἐθεράπευσε καὶ αὐτόν.

Ὁ ἵππος ἐπίσης ἔχει μνήμην ἀληθῶς ἀξιοσημείωτον· θέλω δώσει τινὰ παραδείγματα πειστικώτατα. « Ἴππος τις, λέγει ὁ Bouley, ὑπέστη ἐγγχείρισιν εἰς Alfort ἐξογκώματος γεννηθέντος πρὸ τοῦ ὄμου ἐκ τῆς πιέσεως περιτραχηλίου. Μετὰ τινὰς μῆνας ὁ ὄγκος ἐσχηματίσθη ἐκ νέου, τὸ ζῷον ὠδηγήθη εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ὑπέστη νέαν ἐγγχείρισιν. Ὅτε ἐπέστη ἀνάγκη καὶ τρίτης ἐγγχείσεως, αἱ ἀναμνήσεις τοῦ ἵππου ἐξηγέρθησαν ἐπὶ τῇ ἀπλῇ θέσῃ τῶν τόπων καὶ ἀπεποιήθη νὰ διαβῆ τὸν περιβάλλον τῆς σχολῆς· ἠναγκάσθησαν νὰ δέσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως κατορθωθῆ νὰ προχωρήσῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ὄγκος ἐσχηματίσθη καὶ τετάρτην φοράν, νῦν ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ Charenton τὸ ζῷον ἤρνήθη νὰ προχωρήσῃ καὶ ἠναγκάσθησαν καὶ πάλιν νὰ τοῦ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ ἀνάμνησις τῶν πόνων, οὗς ὑπέστη ὁ ἵππος οὗτος, ἐπέφερεν εἰς αὐτόν τὴν ἰδέαν νέων, ὅταν ὠδηγεῖτο εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους. Καὶ ἦτο ἀπορασιασμένος, ἕνεκα τῶν ἐντυπώσεων τούτων νὰ μὴ ἀρεθῆ καὶ ὠδηγηθῆ εἰς αὐτούς ».

Ὁ Duboit ἀναφέρει περὶ τοῦ ἵππου τοῦ ἱατροῦ Broussais τὰ ἐξῆς. « Ὁ πατὴρ τοῦ περιφήμου ἱατροῦ μετέβαινεν ἐκάστην πρωίαν καὶ ἐπεσκέπτετο τοὺς ἀσθενεῖς του· τὴν ἐσπέραν ἐπανερχόμενος ἔδιδε τὸν ἵππον εἰς τὸν υἱὸν του, ὅπως οὗτος φέρῃ εἰς τοὺς πελάτας τὰ ὀρισθέντα φάρμακα· καθ' ὄδον τὸ ζῷον, οὕτως ἡ μνήμη ἦτο πιστή, ἵστατο ἐμπροσθεν ἐκάστης οἰκίας, ἣν ὁ κύριός του ἐπεσκέρθη τὴν πρωίαν ».

Ὁ Brehm ἀναφέρει ἀνάλογόν τι τοῦ προηγουμένου. « Ὁ ἐνδοξος καὶ ἀνάρητος Κοσιούσκος λέγει, κατώκησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς Σωλὲρ τῆς Ἐλβετίας. Ἡμέραν τινὰ ἠθέλησε νὰ δωρήσῃ φίλῳ τινὰς οἴνου εἰς πτωχὸν ἱερέα τῶν περιχώρων. Θέλων ὁμως νὰ ἀπορύγῃ τὰς ἐκφράσεις τῆς εὐχαριστίας τοῦ γέροντος ἀνέθεσε τὴν ἐντολήν εἰς τινα νέον, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς ἦτο μακρὰ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὸν ἵππον, ὃν συνήθως ἵππευεν. Ὁ νέος ἐπανελθὼν μετέβη εἰς τὸν Κοσιούσκον, ὅπως ἀναφέρῃ αὐτῷ τὰ τῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ ἱερέως καὶ προσέθηκε μειδιῶν. — Ἄλλοτε σὰς παρακαλῶ ἂν δὲν μοὶ δώσητε καὶ τὸ βαλάντιόν σας μὴ με δανείσητε τὸν ἵππον σας· — Διὰ τί, εἶπεν ὁ Κοσιούσκος. — Μόλις ὁ ἵππος σας ἰδῆ πτωχόν, ἔστω καὶ ἂν καλπάζῃ, ἵσταται πάραυτα καὶ οὐδὲν δύναται νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ὁδόν, ἂν δὲν ἰδῆ τὸν πτωχόν λαμβάνοντα ἐλεημοσύνην. Λοιπὸν κρίνατε περὶ τῆς στενοχωρίας μου, δὲν εἶχον ὀβολόν ἐν τῷ θυλακίῳ μου καὶ μόλις κατώρθωσα νὰ ἀπορύγῃ τὴν δυσκολίαν προσποιούμενος καθ' ὄδον τὴν κίνησιν, ὅτι δῆθεν ἔδιδόν τι ».

Ἐτερον γεγονὸς ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Οὐζάρ καθηγητοῦ τότε ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Alfort : « Κατὰ τὸ 1869, λέγει, οἱ Τυρολοὶ ἐν μιᾷ αὐτῶν ἐπαναστάσει ἔλαθον 15 ἵππους Βαυαρικοὺς καὶ ἵππευσαν αὐτούς· ἀλλὰ βραδύτερον ἐν ἀψιμαχίᾳ μετὰ Βαυαρι-

κῆς Ἰλῆς, οἱ ἵπποι ὅταν εἶδον τὰς στολὰς τῶν παλαιῶν των ἵππέων διέφυγον καλπάζοντες καὶ ἔφερον τοὺς νέους των ἵππους μεθ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν αὐτῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν Βαυαρῶν, ὑπ' ὧν ἠγματοκωτίσθησαν. Ὁ ἵππος, προσθέτει, δὲν διαφυλάττει μόνον τὴν μνήμην τοῦ παλαιοῦ του κυρίου, ἀλλ' ὡς ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ βεβαιούσιν, ἵπποι τινὲς ἐγκαταλείψαντες τὸ στρατόπεδον ἐπανέρχονται εἰς αὐτὸ καὶ ἀναγνωρίζουσι τὴν Ἰλῆν, εἰς ἣν ἀνήκον.

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΔΥΟ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ Ν. ΚΑΝΤΟΥΝΗ

Ἐξερχόμενός τις τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ χωρῶν μέχρι τοῦ προαστείου Σαρρόκου, βλέπει ἐν μέσῳ δεινροφύτου καὶ θαλερᾶς κοιλάδος ἀναθρώσκον πρὸς τὴν δύσιν τὸ ὑπερῷον καὶ ὠραῖον κωδωνοστάσιον τῆς Μονῆς τῆς Πλατυτέρας. Ἡ Μονὴ αὕτη κεῖται πλησιέστατα τοῦ προαστείου Μανδουκίου, ἣ δὲ γειτνιάσις αὕτη ἐστοίχισεν ἄλλοτε τὴν καταστροφὴν ὀλοκλήρου τῆς Μονῆς. Οἱ Μανδουκιῶται, θαλασσοβόιοι ὄντες, αἰείποτε ἐβράνθον τραχύτεροι εἰς τὰς μετὰ τῶν κυβερνήσεων σχέσεις των, ὅτε δὲ τῷ 1799 ἐπαρουσιάσθη ὁ ῥωσσοτουρκικὸς στόλος ὅπως ἐξώσῃ τοὺς δημοκρατικοὺς γάλλους ἀπὸ τῆς νήσου, οἱ Μανδουκιῶται ὕψωσαν προθύμως τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας καὶ ἔλαβον τὸ μέρος τῶν συμμάχων. Ἡ γαλλικὴ τότε φρουρὰ τῆς νήσου ἐπιπεσοῦσα κατὰ τοῦ ἀντάρτου προαστείου, ἐξεδίωξεν ἐκεῖθεν τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ἐπυρπόλησεν αὐτό. Οὗτοι ὁμως κατέλαβον τὴν Μονὴν τῆς Πλατυτέρας καὶ ἐκεῖ ὀχυρωθέντες, ἡμύοντο ἐπὶ τινὰ χρόνον κατὰ τῶν πολιορκησάντων αὐτοὺς γάλλων. Ἐπὶ τέλος οἱ γάλλοι ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς Μονῆς, ἣν ἐλεηλάτησαν καὶ ἐπυρπόλησαν ὀλοσχερῶς¹⁾.

Ἡ Μονὴ ἀνεκαινίσθη μετὰ τινὰ ἔτη καὶ ἀπὸ τῆς τέφρας τῆς ἐξῆλθε πολυτελεστέρα καὶ ὠραιότερα, ἐντὸς δὲ τῆς μικρᾶς μὲν ἀλλὰ καλῶς διεσκευασμένης ἐκκλησίας, ἀφῆκεν ὁ ζωγράφος Καντούνης πλείστα αὐτοῦ ἔργα, ἐν τῶν ὁποίων εἶνε καὶ ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, οὗ ἱχνογράφημα δημοσιεύει ἡδὴ ἡ Ἐστία. Ἡ γραφὴ τοῦ Μυστικοῦ Δεῖπνου ἔχει μῆκος τριῶν μέτρων καὶ δύο ὕψος, ἀναρτᾶται δὲ ἐπὶ ἐνὸς τῶν τοίχων τῆς ἐκκλησίας ἀπέναντι τοῦ Μυστικοῦ Δεῖπνου ἀναρτᾶται εἰς τὸν ἕτερον τοίχον ὁ Νιπτῆρ, ἔργον τοῦ ἰδίου ζωγράφου. Ἡ σύνθεσις τοῦ Δεῖπνου εἶνε μᾶλλον ἐπιτυχῆς τῆς τοῦ Νιπτῆρος, τὸ διάγραμμα εἶνε σχεδὸν ἀνεπίληπτον, ὁ χρωματισμὸς ζωρὸς, αἰθιχλῆς καὶ ἀρμονικὸς, αἱ κεφαλαὶ καὶ τὰ ἄκρα κάλλιστα καὶ φυσικώτατα σχεδιασμένα. Ἰδίως ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀποπνέει γλυκυτάτην μελαγχολίαν, ἣν ὁμως τὸ ἡμέτερον ἱχνογράφημα δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδώσῃ καθ' ὀλοκλήριαν. Μόνον αὐστηρὸς παρατηρητὴς δύναται νὰ μεμρῆθῃ κατὰ τι τὰς κι-

Ν. Καντούνης

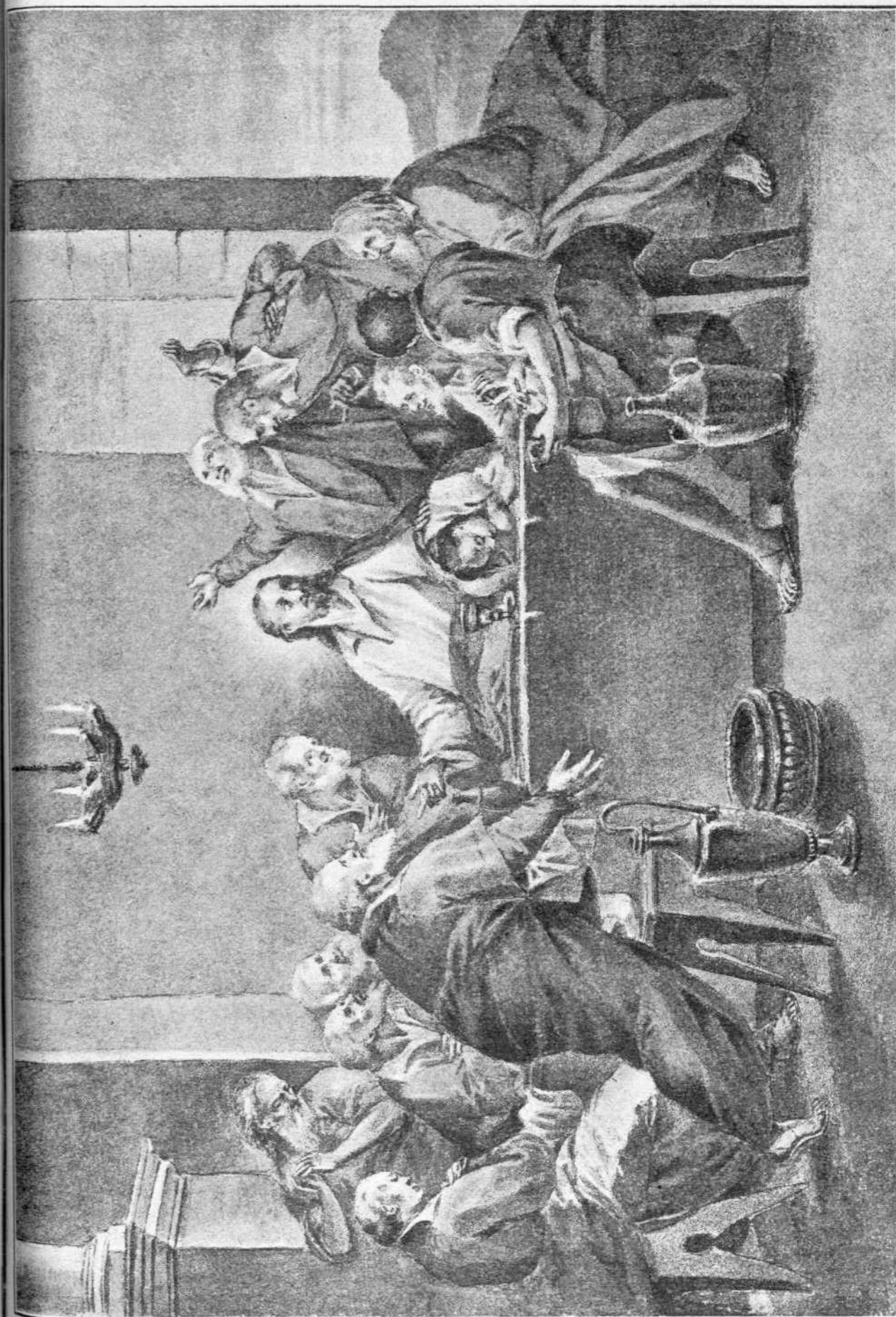
νήσεις, αἰτίνες ἀποκλίνουσιν ἰσως εἰς τὸ θεατρικὸν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ.

Γηραιὸς ἱερεὺς τῆς Μονῆς, ἀποθνήσκων πρό τινος, διηγεῖτο ὅτι ὁ Καντούνης εἶχε συμφωνήσει νὰ ζωγραφίσῃ τὰς γραφὰς τοῦ Δεῖπνου καὶ τοῦ Νιπτῆρος ἀντὶ ἐννεήκοντα φλωρίων ἐνετικῶν, ἀλλ' ὅτι μετὰ ταῦτα μεταμεληθεὶς ἤρνετο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν θεωρῶν μικρὰν τὴν ἀμοιβήν. Τῇ μεσολαβήσει ὁμως ἰσχυρᾶς τινος κυρίας, συγκατετέθη ἐπὶ τέλος καὶ οὕτω ἐξετέλεσε τὰς δύο περὶ ὧν ὁ λόγος γραφὰς.

Τοῦ Καντούνη ἕτερα ἔργα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἶνε οἱ ἐν τῷ εἰκονοστάσιῳ δώδεκα ἀπόστολοι καὶ αἱ δεσποτικαὶ ἑορταί. Προσέτι ἐν τῷ τοίχῳ ὁ ἅγιος Γεώργιος ἑφιππος.

Τὸ ἕτερον ἔργον τοῦ Ζακυνθίου ζωγράφου, οὗ διδόμεν ἐνταῦθα τὸ ἱχνογράφημα, εἶνε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ φιλοτεχνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἡ εἰκὼν αὕτη, φυσικοῦ μεγέθους, εὐρίσκειται ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπέῳ Ζακύνθου, ὅπου φυλάσσονται καὶ πολλὰ ἄλλα ἀρχιερέων προσωπογραφαί, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὁποίων διαλαμβάνει ὡς μαργαρίτης αὕτη, ἡ τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου καὶ ἀρχιμανδρίτου Καντούνη. Ἡ δημοσιευμένη ἐν τῇ Ἐστίᾳ εἰκὼν αὐτοῦ ἀντεγράφη ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐκεῖνου, ἀλλὰ παρελείρη τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον ἐπεισόδιον, δι' οὗ ὁ εὐφάνταστος ζωγράφος ἠθέλησε συμβολικῶς νὰ παραστήσῃ μίαν αὐτοῦ προσρητῆ ἰδέαν. Εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ πίνακος ὁ Χρόνος, παλιὸς γέρον, γυμνός, καὶ μόνον φέρων τὸ ἄνω τῶν ὤμων του κομπούμενον περίβλημα, βαστάζει χρονόμετρον καὶ δρέπανον, ἀτενίζει δὲ πρὸς τινὰ ὠραίαν νεάνίδα λευγεμονοῦσαν καὶ φέρουσαν κυανὴν ἐρεστροῖδα. Ἡ νεάνις αὕτη εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς τέχνης, διότι παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς πυξίδια, χρώματα καὶ ἄλλα τῆς γραφικῆς ἐργαλεία ἀποτελοῦσι καλλιτεχνικώτατον συμπλεγμὰ ὑπεράνω τῆς προσωποποιίας τῆς Γραφικῆς φαίνεται ἐντὸς φωτεινοῦ τριγώνου τὸ ἀκοιμητὸν ὄμμα, καὶ πλησίον λύχνος καιόμενος, ὀπίσω δὲ πάντων τούτων ὁ τοῦ ζωγράφου οὐρανός.

Ἀλλὰ τί ἠθέλησεν ἀρὰ γε νὰ φανερῶσθῃ ὁ ζωγράφος διὰ τῆς συμβολικῆς ταύτης παραστάσεως, ἐν ἣ ἐξήντησεν ἅπασαν τὴν φαντασίαν του; Τοῦτο ἐξηγεῖ εἰς ἡμᾶς αὐτὸς ὁ ζωγράφος διὰ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὃν βαστάζει:

Ὁ μυστικὸς δεῖπνος τοῦ Καντούνη

¹⁾ Ἴδε Ἱστορίαν Ἰονίων νήσων ὑπὸ Γ. Μαυρογιάννη Τόμ. Α' σ. 222.

διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐν τῇ εἰκόνι, δεικνύει δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος στίχοι ἔχουσιν οὕτω :

« Καίρος καὶ μόθος ἐδίδαξέ με πάντως
καὶ οὐδεὶς ἄλλος τὴν δετὴν ἐπιστήμην
τοῦ αὐτοφουοῦς ὄμματος τῆς δυνάμει
τοῦ βλέποντός τε τὰ τῆς γῆς τε καὶ πόλον.
Θύτης ταπεινός, Νικόλαος Καντούνης
εἰμὶ ὁ λαλῶν, καὶ μέμνησθέ μου φίλοι.»

Οἱ στίχοι οὗτοι βεβαίως δὲν ἔχουσιν ἀξίωσιν ἄλλην, ἢ νὰ καταστήσωσι καταληπτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ ζωγράφου ἐπινοηθεῖσαν συμβολικὴν παράστασιν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὸν στιχογράφον, τὸν καταστήσαντα καταληπτὸν τὸν ζωγράφον.

Ὁ βιογράφος τοῦ Καντούνη κ. Δεβιάζης, ἀναφέρει ὅτι ἐμαθήτευσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον παρὰ τῷ ζωγράφῳ Κουτούζη, τῷ μαθητῇ τούτῳ τοῦ Τισπόλου καὶ γνωστοῦ ἐν Ζακύνθῳ διὰ τὰς μέχρις ἀηδίας αἰσχρολόγους σατύρας του, ἀλλ' ὅτι ὁ Κουτούζης ἰδὼν τὴν εὐφυίαν τοῦ Καντούνη καὶ φοβηθεὶς μὴ εὐρὴ ἐν αὐτῇ ἐπίφοβον ἀντίζηλον, ἔκλεισε προώρως τὴν θύραν του εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ζήλου τῆς τέχνης διακαιόμενον νεανίαν. Ἄλλ' ἐὰν ὁ Κουτούζης ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν μαθητὴν του, δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀφαιρέσῃ καὶ τὰ ἔργα του ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὅποια ἐδύνατο νὰ σπουδάξῃ καὶ νὰ μιμηταὶ ὁ εἰς ἑαυτὸν ἀρεθεὶς Καντούνης. Πλὴν δὲ τῶν ἔργων τοῦ Κουτούζης, ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Φανερωμένης καὶ τὰ ἔργα τοῦ Δοξαρά, διὰ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων ἐδύνατο ὁ Καντούνης νὰ ὠφεληθῇ πλείστον, ὥστε, νομίζομεν ὅτι ὁ Καντούνης δὲν εἶχε πλήρως δίκαιον ἰσχυρίζομενος ὅτι καιρὸς καὶ μόθος ἦσαν οἱ μόνοι διδάσκαλοι αὐτοῦ. Ὁ ὑπὸ τῆς ρύσεως λαβῶν ὡς δῶρον τὴν εἰς τὴν τέχνην εὐφυίαν δὲν δύναται διὰ μιᾶς νὰ εὐδοκίμησῃ, ὅσους καὶ ἂν καταβάλλῃ κόπους, ἐὰν μὴ εὐρὴ τοὺς πρὸ αὐτοῦ διανοίξαντας τὴν ὁδὸν καὶ καταστήσαντας προσίτην εἰς αὐτὸν τὴν τέχνην. Λέγεται μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ῥαφαήλ, ὅτε εἶδε κρυφίως τὰ μῆπω τότε τελειωθέντα ἔργα τοῦ Μιχαηλαγγέλου ἐν τῇ ὀροφῇ τῆς Capella Sixtina, ἤλλαξε πάραυτα τὸν τρόπον του· τοσοῦτον ἰσχυεῖ ἐν μόνον βλέμμα κρύβδην ὀπίστρομενον, ὅπως μεταποιήσῃ ὁλοκλήρως τὰς ἰδέας τοῦ καλλιτέχνου!

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Σημ. Ἐν τῷ περιοδικῷ «Ποιητικὸς Ἄνθων» ἐδημοσιεύθη τὸ βαπτιστικὸν ἔγγραφο τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου ἔχον οὕτω: «1768 Ἰανουαρίου 28, ἡμέρα δευτέρα ἐθαπτίσθη εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν ἕνα παιδίον ἀρσενικὸν νόμιμον τοῦ σινιῶρος Ἰωάννη Καντούνη, καὶ τὸ ἐπωνόμασαν Νικόλαον· καὶ ἦσαν ἀνάδοχοι ὁ ἐκλαμπρότατος Νικόλαος Γαήτας καὶ ὁ εὐγενὴς Κωνσταντῖνος Τζές, λεγόμενος Στέλλας καὶ ὁ ἕτερος Κύριος Νικόλαος Μεταξῆς, καὶ ἐθαπτίσθη ὑπ' ἐμοῦ Παπᾶ Σοφριανοῦ». Ὁ Καντούνης ἀπέθανε τῷ 1834 εἰς ἡλικίαν 66 ἐτῶν.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΤΕΦΑ

ἮΘΗ Ἐπαρχιακά.

Εἰς τὴν γωνίαν πράγματι ὅπου ἐκάθισεν ὁ παχὺς ἰατρός, δὲν ἔφθανεν ἐκ τῶν ἄνωθεν ἀνοικτῶν παραθύρων ἡ ὑπόψυχρος πνοὴ τοῦ βορρᾶ, ἡ κατευοδῶσασα αἰσίως ἐκ Μεσολογγίου τὸ πλοιαρίον μὲ τοὺς ὠραίους ἰχθύς, τὸ χάσμα τῶν γαστριμάργων. Ἔστη ὄρθιος, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ὁ ἄλλος ὁ ἰσχνός, στηρίζων τὸν ἀγκῶνα ὀπίσθεν ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ τῆς τραπέζης καὶ κρούων τὴν ράβδον του συνεχῶς ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πατώματος. Αἱ χρυσαὶ τοὺς διόπτραι εἰς τὰς ταχείας νευρικές κινήσεις τῆς κεφαλῆς, ἀπέσπων πολυχρόμους γύρωθεν ἀντανακλάσεις, ἀποκρύπτουσαι συχνὰ τοὺς ὀφθαλμούς ὑπὸ λάμψεις λευκάς. Καὶ ἡ πρωϊνὴ συνομιλία ἐν τῷ Φαρμακείῳ βαθμηδὸν ἐζωηρεύετο, μὴ ἔχουσα μὲν τὸ οἰκτεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀπόκρυφον τῶν ἐσπερινῶν συνδιαλέξεων, τῶν μυστηριωδῶν καὶ σκανδαλωδῶν ἀνακοινώσεων, ἀλλ' ἀντηχοῦσα εἰς φαιδρὸν τόνον μὲ ἀστείότητος καὶ μὲ γέλωτος. Ἡ φαιδρότης καὶ ἡ ποικιλία ἐπετάθη ὅταν ἦλθε γεμάτος ὄρεξιν ἀπὸ τὴν Λέσχην καὶ ὁ κύριος Μαρκίδας, ἀνὴρ μεσηλιξ ἀλλὰ μ' αἰγλήν ἀκόμη νεανικὴν, ὁ ὁποῖος ὅταν δὲν εὐρίσκετο εἰς στιγμὰς σπληνὸς καθαυτὸ ἀγγλικῆς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπροξένοι φρίκην, ἦτο κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὄλων, ὁ πλέον γουστοζὸς ἀνθρώπος τῆς χώρας. Ὁμίλησαν περὶ τῶν ἐκλογικῶν — ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος, — περὶ τῆς φιλαρμονικῆς, ἡ ὁποία ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ καὶ μετὰ βίας διετηρεῖτο ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη μέχρι τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν καὶ τοῦ τελευταίου ἐκ τούτων χρηματισμοῦ· περὶ ψαρκῆς ἐν γένει, περὶ τῶν φαντασμάτων τὰ ὅποια εἶδεν ἕνας κάποιος εἰς ἕνα κάποιον σπῆτι καὶ ἐν γένει περὶ φαντασμάτων καὶ ψευτῶν καὶ περὶ τῶν ἐξόχων μονολόγων τοὺς ὁποίους ἔκαμνεν ἕνας ἄλλος κατὰ τῆς ἐρωμένης του, τῆς κοπέλας του, ἡ ὁποία τὸν εἶχεν ἀφήσει ἐσχάτως μὲ ὄλο τὸ μαῦρο χαβιάρι — (ἕνα κουάρτο τῆς λίτρας ἀπὸ τοῦ Γερόλυμου, μία καὶ πενήντα, ἀφεντάδες!) — πού τῆς ἐπήγαινε βράδῳ παρὰ βράδῳ... Καὶ διηγοῦντο ἀνέκδοτα ἐντόπια, παλαιὰ καὶ νέα, τῶν ὁποίων ὁ παχὺς ἰατρός ἦτο ταμείον ἀνεξάντλητον, καὶ ἀπήγγελλον ποιήματα ἀστεία, ἐξ ὧν ὁ Μαρκίδας εἶχε συλλογὴν πλουσίαν, καὶ ἀπεμνημόνευον στίχους ἐκ τοῦ Χάση, τῆς ἀπὸ ἐκατὸν ἐτῶν δημοτικῆς κωμωδίας τοῦ Γουζέλη. Τὸ νεώτερον ἀνέκδοτον ἦτο τὸ τοῦ Παγκαννοῦ, ὁ ὁποῖος περὶ τοῦ ἀρκετὰ ἰσχυροῦ σεισμοῦ τοῦ λαβόντος χώραν πρὸ δύο τριῶν ἡμερῶν, εἶχε ἀποφανθῆ δημοσίᾳ ὅτι «ἕνα κουάρτο τῆς ὥρας ἂν ἐβάσταε ἀκόμη, ἀφεντάδες, σπῆτι δὲν θὰ ἐμνεσκε μὲς τῇ χώρᾳ ὁλόρθο.» Τὸ ἤκουσεν ἀπὸ μέσα πού τὸ ἔλεγαν ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος καὶ εἶπε καταφῆρων τὸν κόπανόν του καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν του ἐν μέσῳ γέλωτος γενικοῦ :

« Ἀμὴ τί ; δὲν εἶπα καλὰ ; »

Ἐκ τῶν ἀστέων ποιημάτων βροχὴν γέλωτος

1 Ἰδε σελ. 180.

ἐπίσης διηγεῖται ἐν δίστιχον ἐπίγραμμα εἰς Τριζόνι πού δὲν ἐκπλαϊδοῦσε, ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Μανωλάκη Κατσαίτη, ἐξαρχοπούλου ζῶντος τότε ἀκόμη καὶ περιφήμου διὰ τὸ ἀσπονδον αὐτοῦ μίσους κατὰ τῶν ἄρθρων καὶ τῶν μορίων, οὕτως ὥστε τὰ ἰδιορρυθμα στιχογραφήματά του, κατὰ τὸν Μαρκίδα, εἶχον μορφήν τηλεγραφημάτων :

Στερέψω φαί σου,
Φτωχύνῃ κορμί σου!

Τέλος ἐκ τῶν καλοθυμῆτων στίχων τοῦ Χάση, εἰς τὴν μικρὰν ὁμήγηριν ἐπροξένησαν ριγὸς τι ἠδονικόν — ἴσως ἐκ τῆς συγκυρίας — οἱ ἐξῆς, ἀναποληθέντες ὑπὸ τοῦ κομψευομένου ἰατροῦ, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθε γάγοραση σαντονίαν γέρων τις φροσφορός μ' ἕνα γαμπᾶν πολύθυρον ὡς τὸν τριβῶνα τοῦ Διογέους.

Καλημεροῦδια, ἀδρεφέ! Σήμερα κάνει κρύο,
Ἄφησα τὸ παληόβελο καὶ μ' ἐπιασε τὸ ρίο.
Μοῦ ἐγίνη κρεμιδόφλουτζα καὶ ὀλοῦθε μπάζει ἀέρα.
Πουνέντε, ὄστρια, γαρμπή, κόρφο καὶ λεβαντιέρα!

Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ θύρα τοῦ Φαρμακείου, μὲ δύο τρεῖς εἰκονογραφημένας ἐπικέτας φαρμακευτικῶν, ἀνητημέναις ὀπίσθεν τῶν ὕλων τῆς, ἠνοιγετο συχνὰ διὰ νάφηση δίοδον πότε εἰς ἀγοραστήν, πότε εἰς χωρικὸν ζητοῦντα συμβουλήν ἰατρικὴν, πότε εἰς δοττόρον, πότε εἰς γείτονα φιλοκτεῖον, ἐκ τῆς ἰδιαίτερας ράτσας τῶν ἀνθρώπων, πού διημερεύουν εἰς τὰ Φαρμακεία, πότε εἰς ὑπηρετήν. Ἐν τῷ μεταξύ ἔφυγεν ὁ σιὸρ Παυλάκης, τὸν ὁποῖον ἐκραζᾶν ἀπὸ τὸ μαγαζί, χωρὶς νὰ ἠμπορέσῃ νὰ καταφέρει τὸν Γιακουμάκη διὰ τὴν αὐρινὴν ἐκδρομὴν καὶ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Μαρκίδα εἰς τὸ σπῆτι ὁ Παναγὸς νὰ ἰδῇ, κατὰ τὴν πρωϊνὴν συνήθειαν, μὴ χρειάζεται τίποτα. Ἡ δὲ ἀπέναντι γρίλια εἶχεν ἀνοιχθῆ καὶ ἐπρόβαλεν ἐπὶ τέλους ἐν χαρίεσση ἀτμημένησιν νεῦνις ξανθομάλλα καὶ ὠχρά, — ὅψις ἡ ὁποία ἠύφραινεν ἐξόχως τὸν Μαρκὴν καὶ τὸν ἔκαμνε νὰ προσποιῆται προσοχὴν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν διαλόγους καὶ νὰ γελᾷ ὅταν δὲν ἤρμοζε. Πολλοὶ τῶν εἰσερχομένων ἐλάμβανον μέρος ἀμέσως εἰς τὴν συνομιλίαν καὶ παρέμενον χωρὶς νὰ ἔχουν σκοπὸν ἢ εὐκαιρίαν, ὅσας μάλιστα ἐπροκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ Μαρκίδα ἢ τῶν ἰατρῶν νὰ ὁμιλήσουν. Μεταξὺ αὐτῶν ἀξιοσημειώτους ἦτο εἰς ἀνθρώπος, φρόνιμος μὲν καθ' ὅλα τὰ ἄλλα καὶ ἀγαθός, ἔχων ὅμως τὴν ἐπιμονὴν νὰ βεβαιώσῃ μετὰ σοβαρότητος ὅτι τὸ ζωδιακὸν φῶς, τὸ ἀναφανέν τῷ 1872, δὲν ἦτο παρὰ ἀπειρία μπαρμπουνίων, ἐχειρίλισσα ἐκ τοῦ Ὁκεανοῦ, ὡς ἐβεβαιώθη αὐτὸς ἐπισκοπήσας τὸ φαινόμενον δι' ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς Πογάλεως. Τὸν ἔκαμνε νὰ διηγηθῆ διὰ μακρῶν τὰ πειράματά του, ἐσταύρωσαν δὲ πολὺ καὶ μίαν γυναῖκα ἀπὸ τὸν Ἀϊ-Γεώργη πού ἦλθε γάγοραση θεριακὴν καὶ πού εἶχεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς μίαν Παναγίαν περὶ τῆς ὁποίας ἦτο πολὺ διαδομένη ἡ ἐξῆς θαυματουργὸς ἰδιότης : Ὁ θέλων νὰ ἰδῇ ἂν θὰ του ἐγίνετο τι ἐπιθυμητόν, δὲν εἶχε παρὰ νὰ θέσῃ ἐν νόμισμα ἐπὶ τοῦ ὑαλίνου τῆς εἰκόνας, ἐρωτῶν μὲ τὸν νοῦν του καὶ ἂν μὲν τὸ νόμισμα ἔμενε κολλημένον ἐκεῖ, ἡ ἀπάντησις ἦτο καταφατική, ἂν δὲ κατέπιπτεν, ἀρνητική. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ οὕτως ἐπικολλωμένα νομίσματα ἦσαν ὅλα εἰς ὄφελος

τῆς γυναικός, ἐννοεῖται ὅτι τὸ συμφέρον τῆς ἦτο ὄχι τόσον νὰ εἶνε καταφατικὰ τῆς Μοίρας αἱ ἀπαντήσεις, — διότι αὐτὸ οὐδεμίαν εἶχεν ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἐπιρροήν, — ὅσον νὰ ἔχη ἡ ὕαλος ἐκλυστικὰς τινὰς καὶ κολλητικὰς ἰδιότητας· καὶ διὰ τοῦτο ἰσχυρίζετο ὁ παχὺς ἰατρός, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ διεμαρτύρετο σταυροκοπούμενη, ὅτι τὴν θεριακὴν τὴν ἤθελε «γὰ νάλειφῃ μὲ δαύτη τὸ γυαλί τῆς Παρθένας, πού θάν τὴν στραβώσῃ.»

Οὕτως ἡ ὦρα παρήρχετο καὶ ἡ ἡμέρα ἔβαινε ὁμοία ἀπαρεγκλίτως πρὸς τὰς ἀδελφὰς τῆς καὶ τὰς παραλθούσας καὶ τὰς μελλούσας ὑποθέτομεν. Ἡ διάθεσις ὅμως τοῦ Γιακουμάκη ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἡ ἰδία. Ἀπερροφημένος ὑπὸ τῶν σκέψεων του καὶ ὑπὸ τῆς ἐργασίας του, τὴν ὁποίαν ἐπεζήτει καὶ ἀφήρει ἐπιτήδες ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Μαρκῆ, διὰ νὰ ἔχη ἐπασχόλησιν, τοὺς ἄφρινε νὰ ὀμιλοῦν καὶ νὰ γελοῦν, χωρὶς σχεδὸν νὰ προφέρῃ λέξιν. Ἡ ἀποχὴ αὕτη καὶ ἡ δυσθυμία τοῦ συνήθους τῶσφ φιλολάλου καὶ φαιδρῶν γέροντος, ἔκαμνε ἐντύπωσιν εἰς τοὺς παρευρισκομένους οἱ ὁποῖοι ἀπέτεινον συχνὰς ἐρωτήσεις καὶ ἐζήτουν ἀνήσυχοι πληροφορίας.

«Γιατί λοιπὸν ἔτσι σκουτουφλισμένος σήμερα, σιὸρ Γιακουμάκη ;»

Ἄλλ' ὁ κ. Μαρκίδας, ὁ ὁποῖος κάτι εἶχε μυρίσθῃ καὶ κάτι εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὰς οἰκογενειακὰς ἀνωμαλίας τοῦ βοήθου του, ἐνευσεν εἰς τοὺς ἄλλους κρυφὰ νὰ μὴ τὸν ἐνοχλοῦν. Ἐκ τῶν νευμάτων αὐτοῦ τῶν μεστῶν οἴκτου καὶ παρακλήσεως ἐπετεινετο ἡ περιέργεια ἀλλ' ἀφίνετο ἡσυχος ὁ Γιακουμάκης. Ὅσας δὲν εἶχε ἀγοραστήν, ἄφρινε τὴν τράπεζαν καὶ διασχίζων μὲ τάνοικτά του βήματα τὸ πάτωμα ἤρχετο καὶ ἐσταμάτα παρὰ τὴν θύραν, στηρίζων τὴν προτεταμένην κοιλίαν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἔβλεπεν ἔξω.

Ὁ χειμερινὸς ἥλιος ἀνυψωθείς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἐφ' οὗ ὁ βορρᾶς ἐσάρωνε τὰ βαμβάκοειδῆ νεφύδρια, ἐφώτιζε δαψιλῶς τὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς σπάνια ἐγένοντο αἱ σκιαί. Ἐφαίνετο ἐκεῖθεν μὲ ὄλον τὸν καταπράσινον πλοῦτον τῶν λαχανικῶν τῆς καὶ τὴν ζωρότητα τῆς κινήσεως ἡ ἀγορὰ τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Πρατήρια εἰς τὸ ὑπαίθρον ἡ μαγαζεῖα ὑπὸ τὰς στοὰς τῶν πέριξ τῆς μικρᾶς πλατείας οἰκιῶν, τοῦ στομίου δι' οὗ εἰσβάλλουν οἱ χωρικοὶ ἀπὸ τὰς ἐξοχὰς καὶ σχεδὸν τοῦ πρώτου αὐτῶν σταθμοῦ. Κάρρα, ἄμαξαι, ἀμάξια, ζῶα φορητὰ, ποίμνια προβάτων καταλεύκων, ἀγέλαι ἰνδικῶν ὀρνίθων, χυῖροι, σφακτά, ὅλα ἐδῶ συσσωρεύονται, προπάντων κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἑορτῶν. Ὁ δρόμος εἶνε σχετικῶς στενός, ὁ θόρυβος μέγας. Καὶ ἔβλεπεν ὁ Γιακουμάκης ἀφρημένος τὸν ἑσμὸν τῶν σταματιμένων ἀνθρώπων, τοὺς χωρικοὺς ἀγοράζοντας τὰς ὑπερμεγέθεις κρόμβας καὶ τὰ λάχανα μὲ λογομαχίας καὶ σχήματα, — αὐτὸ ἂς μὴ φαίνεται παράδοξον, οἱ χωρικοὶ συχνὰ ἀπὸ τὴν πόλιν ἀγοράζουν τὰ λαχανικά, — καὶ τοὺς κυρίους βαίνοντας τροχάδην νὰ μακρυνθοῦν τοῦ πανδαϊμονίου καὶ ἤκουε φθάνουσιν μέχρις αὐτοῦ τὴν ὄξειαν φωνὴν τοῦ παντοπώλου, ἐκθειάζοντος τὰς σαρδέλας του, ὁμοῦ μὲ τοὺς βομβώδεις λαρυγγισμοὺς ἑνὸς καναρινίου, ἄδοντος ἐν τῷ κλωβῷ του εἰς τὸ ἀπέναντι κουρεῖον.

Ἐνίοτε ἔβλεπε καὶ κανένα ὑπρέτην ἢ κανένα μπε-
νεστάτην νοικοκύρη, διερχόμενον καὶ κρατοῦντα
μὲ ὕψος εὐφροσύνης τὰς τοιπούρας ποῦ ἐψώνισεν εἰς
τὸν Ἄμμον. Μὲ ὄλην του τὴν σύγχυσιν ὁ φίλος μας
ἔροιπτε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ ἀργυροειδοῦς
ἰγθύος καὶ τὰ γαστρομαργικά του ἐνστικτὰ ἐξηγεί-
ροντο· ἐσκέπτετο δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ νὰ ψω-
νίσῃ καὶ αὐτὸς διὰ τὸ βράδου—ψητὲς μὲ σέσκλα
πάνε πολὺ ὁμορφα . . .

Εἰς μίαν τῶν ἐπισκοπήσεων τούτων τῆς ὁδοῦ
εἶδε διερχόμενον τὸν Τόννη Τοκαδέλιον—ἔβαινε βρα-
δέως καὶ δὲν ἐφαίνετο ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ εἰσελθῇ
ἀκόμη. —τῷ ἔκρουσε δὲ ἀμέσως διὰ τῶν δακτύλων
τὸ ὑάλιον τῆς θύρας.

«Ὡ!» ἔκαμε στραφεῖς πρὸς τὸν κρότον ὁ Τόννης
καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ Φαρμακεῖον ὅπου ἐγένετο δε-
κτὸς μετὰ μεγάλων ἐνδείξεων φιλίας καὶ ἀγάπης.
Καὶ διατὶ ὄχι; Ὁ παλὺς ἰατρός ἦτο ἐξάδελφός
του, ὁ κ. Μαρκίδας φίλος του οἰκογενειακὸς ἐκ τῶν
στενωτέρων καὶ οἱ ἄλλοι ἐκτὸς τοῦ λουθῆ Πανανοῦ,
ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔλειπε, γινώριμοι καὶ μηλιανοί.
Τῷ ἔθλιβον τὴν χεῖρα, τῷ ἔτυπον τοὺς ὤμους,
τὸν ἐθώπευαν ὡς παιδίον. Ὁ ἰσχνὸς ἰατρός, ὁ
ὁποῖος ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ διὰ δυό-τρεις ἐπι-
σκέψεις ποῦ εἶχεν ἀκόμη εἰς τὴν γειτονειάν, τῷ
ἔκαμε τὸ ἐξῆς φιλορρόνημα:

«Πρόσεξε, σιὸρ Τόννη, μὴν κτυπήσης στὸ πα-
τερό καὶ μᾶς τὸ σπάσης!»

Ἰδὼν δὲ τὸ χαριέστατον μειδίαμα, τὸ ἀφελές,
δι' οὗ ὁ νέος ὑπεδέχθη τὴν εἰρωνείαν, ὁ ἰατρός
ἐστράφη πρὸς τὸν Γιακουμάκη καὶ τῷ εἶπε σιγᾶ,
ἀλλ' ὥστε νὰ κούσθῃ:

«Τὰ τί μᾶρέσει ἐτοῦτος ὁ νέος, πὲ οὐλά του,
πὲ οὐλά του!»

— Πραγματικῶς!» ἀπήντησεν ὁ Στέφας, ὁ
ὁποῖος οὔτε ἕγνος δυσαρρεσκείας ἠθέλησε νὰ δεῖξῃ
πρὸς τὸν νέον, διορθώσας εὐθύς τὴν ἔκφρασιν τοῦ
προσώπου του καὶ μειδιῶν μὲ τὴν συνήθη του ἀγα-
θότητα, ἐν ᾧ ἐκάθησεν ἀπέναντί του καὶ τὸν ἤκου-
εν. Ἄ, ἴσια μ' ἔδεικε!

«Καὶ πῶς λοιπὸν ἀπὸ τῆς γειτονειᾶς μας τέτοιαν
ῶρα;» ἠρώτησεν ὁ κ. Μαρκίδας τὸν νέον. «Μὴ
σ' ἔστειλεν ὁ πατέρας σου γιὰ ψήφους;

— Ὅχι, ἀδρεφέ!» ἀπήντησεν ἐκεῖνος γελῶν,
ἂν καὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὀρκῶν διὰ νὰ τον πιστεύ-
σουν. «Ἔτσι βγήκα νὰ πάρω κομμάτι λιανὰ καὶ
καὶ χωρὶς νὰ το καταλάβω κύλισα ἴσια μ' ἔδω.

— Ὁρατὶά μέρα, ἀλήθεια, καὶ ὑστερ' ἀπὸ τὸ
κακὸ τὸ ψεσινὸ βράδυνο!»

Ὁ Γιακουμάκης ἤκουσε τὸν μικρὸν αὐτὸν διά-
λογον μετ' ἀγωνίας. Ἄ, τότε, τὸρ' ἀμέσως ἔπρεπε
νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. . . Μὴ ὑποπτεύων ὅτι ἐγινώριζε τί-
ποτε ὁ νέος ἀπὸ τὰ διατρέξαντα, οὐδὲ δυνάμενος
νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀσκόπου του περιπλα-
νήσεως, ἐσυλλογίσθη ὅτι τὴν προίαν ἐκεῖνην ποῦ
βγήκε ἔτσι νὰ πάρῃ λίγη λιανὰ, φυσικὸν ἦτο νὰ
ἔκαμνε καὶ καμμίαν ἐπίσκεψιν ἀπὸ τὰς συνειθισμέ-
νας ὡς τὸ σπῆτι, χωρὶς ἄλλο. . . Τὸ δύσκολον αὐτὸ
κίνημα ἔπρεπεν ἀφρεύτως νὰ το ἀποτρέψῃ ὁ κλη-
λίτερος δὲ τρόπος ἦτο ὁ εὐθύς καὶ ἀπροσποίητος,

τὸν ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς εἶχε κατὰ νοῦν. Τώρα δὲν ἐδί-
σταζε πλέον τὸν ἐστένευεν ἢ περιστάσις καὶ ἂν
ἤθελεν ἀκόμη δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ ἀλλέως.
Τὶ καλὴ σύμπτωσης ἀλήθεια, νὰ περάσῃ ὁ Τόννης
ἀπὸ τὸ Φαρμακεῖον! . . . Εὖρε τὴν εὐκαιρίαν, τὸν
ἐπλησίασε καὶ τῷ εἶπεν εἰς τὸ αὐτὶ μὲ ὄλην τὴν
δυνατὴν ἀθρότητα:

«Νὰ μου κάμῃς τὴ χάρι, πρὶν φύγῃς, νὰ σου
πῶ ἓνα λόγο, ποῦ ἔχω χρεῖα.

— Μετὰ χαρᾶς σου» ἀπήντησεν ὁ νέος, προσποι-
ούμενος μεγάλην ἀταραξίαν, ἀλλ' ὄχι ἐντέλως ἀσυγ-
κίνητος. «Ἀμέσως, μάλιστα, ἂν ἀγάπῃς.»

Ὅταν τοὺς εἶδον νὰ εἰσελθῶν διὰ τοῦ κοκκίνου
παραπετάσματος τοῦ καλύπτοντος τὴν στενὴν θύ-
ραν τοῦ ἐργαστηρίου, διὰ νὰ ὁμιλήσουν κατὰ μό-
νας, ὁ Τόννης ἐμπρὸς ὁ Γιακουμάκης ὀπίσω, οἱ πα-
ρόντες ἐκεῖ ἐδείξαν πολλὰ σημεῖα ἀνησυχίας. Τὶ
ἔτρεχε; περὶ τίνος ἐπρόκειτο; Ἡμιέκλειον τοὺς
ὀφθαλμούς καὶ ἠρώτων ὁ εἰς τὸν ἄλλον διὰ νευμά-
των. Ἀλλὰ δὲν ἤξευρε κανεὶς. . . κανεὶς ἐκτὸς τοῦ
Μαρκίδα. Ἦτο ἐν γνώσει αὐτὸς καὶ τῶν θρύλων
τῆς γειτονειᾶς καὶ τῶν οἰκογενειακῶν ἀνωμαλιῶν
τοῦ βοήθου του καὶ ἤξευρεν ὅτι ὁ Τόννης ἦτο ὁ
ἀκούσιος αἰτίας ὄλων ὥστε ἐμάντευεν ἐπάνω-κάτω
περὶ τί θὰ ἐστρέφετο ἢ συνέντευξις ἐκεῖνη καὶ καθη-
σύχαζε τοὺς φίλους του διὰ νεύματος, πολλὰ ὑπο-
σχομένου.

«Οὐ, εἶνε ἱστορίσις!» προσέθετεν.

Ἐρημον ἦτο τὸ μικρὸν ἐργαστήριον. Ἀπέκειτο
χαμαὶ τὸ ὑπερμέγεθες ἰγθίδιον καὶ τὸ μικρὸν σακμίνον
ὅπου πρὸ μικροῦ ἐκάθητο ὁ Παναγὸς ἐκεῖ πλησίον
τοῦ παραθύρου μὲ τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας, μὲθ' ὧν
ἐφαίνοντο ὡς συμπλεκόμενοι οἱ γυμνόφυλλοι κλώνες
συκῆς, φυτευμένης εἰς τὴν αὐλήν. Ἐπὶ μίαν εὐ-
ρείαν τραπέζην εὐρίσκοντο ἐσωρευμένοι ἐν ἀταξίᾳ
φιάλαι ποικιλοσχημοὶ καὶ ποικιλόχρωμοι, ἰγθία ὑά-
λινα μικρά, ποτήρια ἄπλυτα καὶ σωλήνες σπασμέ-
νοι. Ἐκ τοῦ σωροῦ δὲ τούτου τῶν ἀγγείων μὲ τὰ
καθιζήματα τῶν παρασκευασθέντων φαρμάκων,
ἀνεδίδοτο ἡ ὀσμὴ τοῦ φανικοῦ ὀξέος βαρεῖα, πτω-
ματώδης, πληροῦσα τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ βραδέως
βιθρωσκομένη ὑπὸ τῆς πυρᾶς, ἢ ὁποῖα ἔκαεν εἰς
τὴν μικροσκοπικὴν ἐστίαν. Οὐδὲ ἰσχυρὸν αὐτὴ νὰ
θερμάνῃ τὴν παγερὰν σιάν τὴν βασιλεύουσαν ἐν
τῷ βορεινῷ ἰσογείῳ, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐφαίδρυ-
νεν ἡλίου ἀκτίς. . . Κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν ἐκάθη-
σεν ἐπὶ τῆς μοναδικῆς ἔδρας, τῆς εὐρισκομένης
ἐκεῖ. Ὁ Τόννης ἐστηρίχθη ἀμελῶς ἐπὶ τοῦ γείλους
τοῦ παραθύρου, πατήσας τὸν ἓνα ποδᾶ ἐπὶ τοῦ
σακμίνου τοῦ Παναγοῦ ἐν ᾧ ὁ Γιακουμάκης ἐτο-
ποθετήθη ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς τραπέζης, σύρας καὶ
ἐμπλέξας μεταξὺ τῶν ποδῶν του τὴν ἔδραν, ἐπὶ
τῆς ὁποίας ἐστήριζε τὰς χεῖρας. Ἦσαν πλησίον ὁ
εἰς τοῦ ἄλλου οὕτως, ὥστε νὰ ἤμποροῦν νὰ ὁμιλοῦν
χαμηλοφῶνως καὶ ἔμειναν εἰς τὰς θέσεις αὐτάς, μό-
λις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετακινούμενοι, καθ' ὅλον
τὸ διάστημα τῆς συνομιλίας.

Ὁ Γιακουμάκης ὁ ὁποῖος ποτὲ εἰς τοιαύτας περι-
στάσεις δὲν ἔχανε τὸ θάρρος του, ἔκαμεν ἐν προοίμιον
μεστὸν κυλακειῶν πρὸς τὸν νέον καὶ πρὸς τὴν οἰκο-

γένειάν του. Ὁ Τόννης ὑρίστατο μειδιῶν τὴν ρητορι-
κὴν ἐκείνην καὶ περιμένον τὸ ἀναπόφευκτον ἀλλά. Ἐπὶ
τέλους ἔδωκεν εἰς τὸ ἄτριγον πρόσωπόν του περι-
λυτον ἔκφρασιν ὁ Γιακουμάκης καὶ τὸ ἐξεστόμισεν:
Ἄλλὰ . . . ὁ κόσμος εἶνε κακὸς! Καὶ ἐπηκολούθησε
μακρὸς φιλιππικὸς κατὰ τοῦ κόσμου, τοῦ φαύλου
καὶ πονηροῦ, ὁ θεὸς νὰ σε φυλάξῃ, ποῦ τὸ τόσο τὸ
κάνει τόσο, ποῦ παρεξηγεῖ αἰωνίως καὶ σοφίζεται,
ποῦ δὲν πιστεύει οὔτε εἰς φίλιαν, οὔτε εἰς ἀρετήν,
ποῦ δηλητηριάζει καὶ θανατόνει ὑπολήψεις μὲ τὴν
γλωσσάν του καὶ εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ ὁποῖου
ὄλοι, καὶ μάλιστα ὅποιος ἔχει θηλυκὸ παιδί, εἶνε
ὑποχρεωμένος νὰ κλίνουν ὡς δούλοι, — σοὶ Κύριε! —
ἂν θέλουν νὰ ἔχουν ἤσυχο τὸ κεφάλι τους καὶ τὸ
σπῆτι τους. . . Ὁ Τόννης καὶ εἰς αὐτὰ δὲν εἶχε
καμμίαν ἀντίρρησην, κατανεύων διαρκῶς καὶ ἐπισπεύ-
δων διὰ τῆς σιωπῆς του τὸ συμπέρασμα. Ἦλθε τέ-
λος πάντων καὶ αὐτό. Ὁ γέρον ὀπλίσθη μὲ ὄσσην
γλυκύτητα εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του—τούτο ὡς
πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν, — καὶ δίδων εἰς τὴν φωνήν
του τόνον συμπαθῆ, ὡς ἀνθρώπου ζητοῦντος ἐλεη-
μοσύνην τοῦ ἐξήτησε, μία βολὰ ποῦ ὁ κόσμος ἄρ-
χιζε νὰ παραλέῃ ποῦ τὸν ἔβλεπε νὰ πηγαίῃ στὸ
σπῆτι του, νὰ μὴν του κἀνῃ τόσῳ συχνά—καὶ αὐτὸ
τὸ τόσῳ συχνά ἐσήμαινε ποτέ, — αὐτὴν τὴν τιμὴν.

«Ὅχι, βέβαια γιὰ πάντα» ἐπρόσθεσεν ἐν ᾧ ἤνοιξε
τὸ στόμα του ὁ νέος νὰπαντήσῃ, κατακόκκινος.
«Θάρρη καιρός, καὶ ἐλπίζω γλήγορα, ποῦ θὰ οἰκο-
ναμῆσω μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀδύνατο μέ-
ρος καὶ τότενες ἔργου, κόντε μου, μακάρι κάθε
μέρα!

— Πολὺ σωστά, ἔχεις δίκην μεγάλο. Ἀλλὰ . . .
θέλω νὰ μ' ἀρήσῃς νὰ σοῦ μιλήσω κ' ἐγὼ ἔτσι πα-
στρικά καὶ ἀληθινά, ὅπως μοῦ μιλήσῃς καὶ τοῦ
λόγου σου».

Καὶ ἔδωκε μὲν τὴν ἄδειαν ὁ Γιακουμάκης, ἀλλ'
ὄχι χωρὶς κάποιον ἐκπληξίν. Τὶ ἐσήμαινε ἐκεῖνο τὸ
ἀλλά; Εἶχε λοιπὸν τὴν ιδέαν νὰ μὴν ὑπακούσῃ; . . .
Περὶ τοῦ νέφους ὅμως τούτου ὀλίγον ἐφρόντισεν ὁ
Τόννης, ἀρχίσας τότε καὶ αὐτὸς τὴν ὁμιλίαν του τὴν
μακράν, ὡς τὴν εἶχε προσχεδιάσει καὶ γωρήσας
οὕτω πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ γέροντος ἐκπληξίν, τὴν
ὁποῖαν ἦτο πολὺ περίεργος νὰ ἴδῃ. Ἐν τούτοις τὸ
προοίμιόν του ἦτο ἀρετὰ καθησυχαστικόν. Καὶ
αὐτὸς κατ' εἶχεν ἀκούσει—τῷ εἶπε, —περὶ τῶν φλυ-
αριῶν τοῦ κακοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο, χωρὶς νὰ
τοῦ το ἔλεγε, δὲν εἶχε πλέον σκοπὸν νὰ νέβῃ τὴν σκάλα
τοῦ σπιτιοῦ του. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόκειτο τότε περὶ
αὐτοῦ. Ἦτο ζήτημα λυμένον προσωρινῶς καὶ τὸ
ὁποῖον θὰ ἐκανονίζετο ὀριστικῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας.
Τὸ σπουδαῖον ἦτο ὅτι ἀφ' οὗ πρῶτον καὶ κύριον
ἀγαποῦσε τὴν Μαργαρίταν, — καὶ ἐκοκκίνισε πολὺ
περισσότερον ὅταν ἐπρόφερε τὸ ὄνομά της, — ἀφ' οὗ
ἔπειτα ἐγένετο αἰτία χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ κούσθῃ τὸ κορί-
τσι καὶ ἀφ' οὗ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐξετίμα καὶ ἐσέ-
βετο τὸ σπῆτι τοῦ Στέφα ὄσῳ καὶ τὸ ἰδικόν του,
ἐσκέφθη ὅτι ἔπρεπε νὰ του ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν ἐγ-
γονήν του, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦσε πολὺ
αὐτὸς καὶ ἴσως-ἴσως, δὲν ἤξευρε, καὶ ἐκεῖνη τὸ
ἴδιο. . . Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, λέγει, τὴν εἶχε κάμει

πρὸ πολλοῦ καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ τοῦ τὴν ἀνακοινώσῃ
εἰς ὦραν καὶ εἰς τόπον καταλληλότερον ἄλλ' ἀφ'
οὗ ἤλθεν ἔτσι τὸ πρᾶγμα, τί τότε τί τότε—τόρα,
ποῦ λέει καὶ ἡ παροιμία. Ἐχει λοιπὸν τὴν εὐχα-
ρίστησιν, ἂν θέλουν βέβαια καὶ στὸ σπῆτι, νὰ δεχθῇ
τὴν πρότασίν του:

Ἡ προσδοκία τοῦ Τόννη ἐψεύσθη. Ἡσθάνθη
ἐκπληξίν ἀκούσας τοὺς λόγους τοῦ ὁ γέρον, ἀλλὰ
κατώρθωσε νὰ τὴν ἀποκρύψῃ ἐντέλως. Ἐλαβεν
εὐθύς στάσιν ἀξιοπρεπῆ καὶ σοβαράν, ἀνάλογον
πρὸς τὴν περίστασιν, καὶ ὡς ἀνθρώπος τοῦ κόσμου
ὁ ὁποῖος δὲν τὰ χάνει εὐκόλα, ἀπήντησε:

«Μοῦ κάνεις πολὺ μεγάλη τιμὴ τοῦ φτωχοῦ καὶ
ταπεινοῦ ἀνθρώπου. . . Μὰ μοῦ φαίνεται, κόντε
μου, ὅπως δὲν εἶσαι ὁ κατάλληλος. Γιὰ νὰπαντήσω
καταπῶς πρέπει πὲ τέτοια κουθέντα, πρέπει νὰ μοῦ
τὴν κάμῃ, στοχάζομαι, ὁ σιὸρ πάρες σου».

Καὶ ἐκίνησε δύο τρεῖς φορὰς τὴν κεφαλὴν.

«Ὅχι, σιὸρ Γιακουμάκη. Πάει, ἐπέρασε ἐκεῖ-
νος ὁ καιρὸς ποῦ ἤξερες!» ἀπήντησε μὲ ὄλην τὴν
νεανικὴν ζωηρότητα ὁ Τόννης καὶ μὲ φράσιν ἢ
ὁποῖα ἦτο συνήθης εἰς τὰ γέγηθα του. «Γνώρισες ὅτι
εἶμαι ὄλων διόλου αὐτεξούσιος τότε καὶ μπορῶ νὰ
κάμω ἐπεῖνο ποῦ θέλω, χωρὶς νὰ ξέρῃ ὁ πατέρας
μου τίποτα. Δουλεῖα δική μου ἔχω, δόξα σοὶ ὁ
Θεός, καὶ ζῶ χωρὶς τὴ βοήθειαν τοῦ πατέρα μου.
Ὁ νόμος μοῦ δίνει τὸ δικαίωμα νὰ ἔχω καὶ γνώμη
δική μου, γιὰ τὰ πράγματα ποῦ ἀποβλέπουν ἐμέ.
Ἄν θέλῃ ὁ πατέρας μου, πολὺ καλὰ, ἔδω εἶμαι
κ' ἐγὼ, μοῦ κάνει χάρι. Ἄν ὅμως ἔχῃ ἄλλες ιδέες
— ἄς κάμῃ τὴ δουλειά του νὰ κάμω κ' ἐγὼ τὴ δική
μου. Νὰ σου πῶ τὴν ἀγ' ἀλήθεια — ψέμματα δὲ
μᾶρέσει νὰ λέω, — οὔτε ποῦ ἐστοχάστηκα νὰ τον
ρωτήσω ἀκόμα. Γι' αὐτὸ σοῦ λέω ὅτι ἐγὼ μοναχὰ
ἔπρεπε νὰ σου κάμω τὴν ὁμιλία αὐτὴ καὶ εἰς ἐμὲ
ἔχεις χρέος νὰποκριθῆς.

— Καλὰ, κόντε μου, καλὰ» ἀπήντησεν ὁ Για-
κουμάκης, μὴ ἐπιδοκιμάζων κατὰ βάθος τὴν τόσσην
ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἠναγκασμένος νὰ ὑποκύψῃ. «Ὅα
σκερθῶ. . . νὰ μου δώσῃς καιρὸ νὰ σκερθῶ καὶ νὰ
σοῦ ἀποκριθῶ. . . Ὅπως καὶ ἂν εἶνε τὸ πρᾶγμα,
πρέπει νὰ μ' ἀρήσῃς νὰ σκερθῶ.

— Μάλιστα, μάλιστα. . . Νὰ σκερθῆς. . . καὶ
ὅποτε ἀποφασίσῃς μοῦ ἠνῆξ».

Καὶ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν κόμβον αὐτὸν τὸν
ἀδιάλυτον ἢ συνομιλία, ἔσπευσαν καὶ οἱ δύο νὰ
ἐξέλθουν, χωρὶς ἄλλην λέξιν. Εἶχον ἀνάγκην τοῦ
κόσμου, νὰ τοὺς ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀμηχανίας των.
Προηγίτο ὁ Τόννης. Ἐπὶ τοῦ προσώπου, μὲ τὰς
ἐρυθρὰς ὡς συνήθως παρειάς, δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ
διακρίνῃ τις τὴν συγκίνησιν. Ἐμειδία, ὡς ἀνθρώ-
πος μὴ ἀνταλλάξας πρὸ ὀλίγου λόγους σοβαροτά-
τους, καὶ ἐχαίρεισεν ὄλους ἀπὸ τὴν χεῖρα, πρῶ-
τον τὸν Γιακουμάκη. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, προ-
πεμθεὶς ἐγκαρδίως, ὅπως εἰσῆλθεν.

Ὁ δὲ Γιακουμάκης ἀνέλαθε τὴν θέσιν του, ἀνευ
χρονοτριβῆς. Ἐσεβάσθησαν ὄλοι τὴν σιωπὴν του
καὶ δὲν τῷ ἀπηύθυναν καμμίαν ἐρώτησιν, κανένα
ὑπαινιγμόν, οὐδὲ ἀστείότητα ἐπὶ τῆς συνεντευξέως
του, τὸν ἄρησαν δὲ ἤσυχον νὰ στρέφῃ καὶ ἀναστρέ-

φη εντός του κρανίου του τὰς λεπτομερείας τῆς συνομιλίας καὶ νὰ ζητῆ ἀπὸ τοῦδε νὰ λάβῃ μίαν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς ἀπροόπτου προτάσεως τοῦ Τόνη. Εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ μετώπου του, παρὰ τὸ μεσόφρον, εἶχον σχηματισθῆ πτυχαί τινες, εἰς κόμβος προδίδων τὴν σκέψιν, καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων του ὀμμάτων, τῶν διανοικτῶν καὶ ἀπλανῶν, διεχύθη θολότης. Εἰς τὰς πέριξ του ὀμιλίας δὲν προσεῖχε πλέον, ἀφηρημένος χωρὶς νὰ θέλῃ. Μὲ τὰς χεῖρας δὲ ὀπισθεν συνδεδεμένως ἐπετῆρει τὸν Μαρῆν ἐκτελοῦντα συνταγὰς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τον μέλῃ διόλου, ὡς ἄλλοτε, περὶ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς κόνεως ἐπὶ τῶν τεμαχίων τοῦ ὠχροκυάνου χάρτου ἢ περὶ τῆς προσθήκης περισσοτέρου ὕδατος κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ γαλακτώματος . . .

Ἡ πρώτη ἐκπληξίς παρῆλθε ταχέως, ἤρχισε δὲ ὁ γέρον νὰ ἐκτιμᾷ ψυχρῶς τὰς περιστάσεις καὶ νὰ ὑπολογίζῃ τὰ γεγονότα, διὰ νὰ ἰδῆ ποῦ εὕρισκετο καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Δὲν ἦτο ἀδαῆς τῶν πραγμάτων τῶν κόσμου. Νὰ μαντεύσῃ, νὰ ὑποπτευθῆ ἦτο, ὡς εἶδομεν, ἀνεπιτήδεις· ἀλλὰ μίαν φοράν ποῦ του ἔλεγαν ἓνα πρᾶγμα, ἦτο εἰς θέσιν νὰ το ἐνοήσῃ, νὰ το ἐκτιμῆσῃ. Ἐγνώριζεν ὅτι τίποτε δὲν ἦτο ἰκανὸν νάντισταθῆ εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ἀνδρός, ὅτι τίποτε καὶ κανὲν δὲν ἐσυλλογιζέτο νέος ὁ ὅποιος ἠγάπα. Ἡ εὐκολία τοῦ Τόνη δὲν του ἔκανεν ἐντύπωσιν. Ἄν ἠγάπησε πραγματικῶς τὴν ἐγγονὴν του, — καὶ τὸ κίνημά του τὸ ἀπεδείκνυεν αὐτό, — διατί νὰ ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν διαφορὰν καὶ νὰ ὑποφέρῃ; Κόντες θὰ ἔμενε πάντοτε αὐτὸς καὶ κοντέσσαν θὰ ἔκαμνεν ὅποιαν καὶ ἂν ἔπερνε. Πόσοι δὲν ἔκαμαν τὸ ἴδιο! Ἀπὸ τὸν κοινωνικὸν βίον τοῦ τόπου δὲν εἶχε τότε πολλὰ παραδείγματα νὰ προβάλλῃ, ἀλλ' εἰς τὰ βιβλία, εἰς τὰ μυθιστορήματα, εἰς τὰς ἐφημερίδας, ποῦ εἶνε ἀπήχησις τοῦ κόσμου ὅλου, πόσα τέτοια δὲν ἀνέγνωσε καὶ δὲν ἐδιηγήθη; Διὰ τὴν Μαργαρίταν δὲν ἀνησυχοῦσε πολὺ. Τὸν Τόνη ἤξευρεν ὅτι τὸν εἶχε πάρει ἀπὸ καλὸ καὶ ἦτο βέβαιος τοῦλάχιστον ὅτι, ἂν ἐπέμενε νὰ τῆς τον δώσῃ, ἡ ἐγγονὴ του δὲν θάνθησαστο, τί διάβολο! μὲ ὅσῃν ἐπιμονὴν ἀντίστη κατὰ τοῦ ἄλλου του σχεδίου . . . Μόνον τὸ ζήτημα τοῦ γέρω-Τοκαδέλου ἦτο ὀλίγον σοβαρὸν, ἂν καὶ ὄχι, ἐστοχάζετο, ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον. Γάμος χωρὶς τὴν εὐχὴν τῶν γονέων, χωρὶς τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν χαρὰν τοῦ σπιτιοῦ, ἦτο πάντοτε κάτι τι ψυχρὸν καὶ ἀνάμοστον. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους, τί νὰ γίνῃ! Ὁ Τόνης ἦτο αὐτεξούσιος καὶ ὕλικῶς ἀνεξάρτητος. Ἐως οὐ ἤθελε παρέλθῃ ἡ ὀργὴ ἢ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ γέρω-Τοκαδέλου, θὰ ἄφαινε τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ θὰ ἐπήγαγεν νὰ κατοικήσῃ μὲ τὴν σύζυγόν του εἰς ἄλλον ἰδικὸν των. Ἐπειτα ὁ χωρισμὸς αὐτὸς δὲν ἦτο καὶ πολὺ ἐναντίος εἰς τὰ σχέδιά του· διότι, ὑπανδρεύων τὴν Μαργαρίταν του, ἰδοὺ τί σκοποὺς εἶχεν ὁ Γιακουμάκης: Θὰ ἔμεναν εἰς τὸ σπίτι οἱ τρεῖς γέροι· αὐτὸς, ἡ γυναῖκά του καὶ ἡ ἀδελφὴ του. Εἶχαν ἐκεῖνο τὸ σχολάκι διὰ παρηγορίαν, θὰ ἤρχετο συχνὰ ἡ Μαργαρίτα, θὰ ἐπήγαγεν ἐκεῖνοι, δὲν θὰ τους ἐμελεν· ἀλλ' ἅμα ἤθελεν ἀποθάνει κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρεῖς — γέροι ἄνθρωποι ἦσαν — οἱ

ἀπομένοντες δύο θὰ μετετίθεντο μὲ ὅλα των τὰ καλά εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμβροῦ. Αὐτὴ ἦτο ἡ ῥητὴ συμφωνία του μὲ τοὺς Κατσουρελαίους καὶ αὐτὸ θὰ ἐζήτει τότε καὶ ἀπὸ τὸν Τόνη. Κατοικῶν λοιπὸν μόνος του εἰς ἄλλο σπίτι μὲ τὴν νύμφην ὁ γαμβρός, πολὺ εὐκολώτερον θὰ παρεδέχετο καὶ θὰ ἐξετέλει τὴν συμφωνίαν αὐτήν, παρὰ μένων μετὰ τοῦ πατρὸς του. Ἦτο ποτὲ δυνατὸν ὁ κόντες Τοκαδέλος νὰ συζήσῃ μὲ τὸν Γιακουμάκην ἢ μὲ τὴν Γιακουμάκαιναν, καὶ ἦτο καλὴ τὸρ' αὐτὸς ἢ αὐτὴ διὰ νὰ κατοικήσουν μέσα σὲ παλάτια ἀρχοντικά, οἱ φτωχομαθημένοι· ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ; . . . Καλλίτερα, καλλίτερα νὰ ἐχωρίζονταν πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἀργότερα εἶχε ὁ Θεός . . .

Οὕτω σκεπτόμενος ὁλοέν, εὕρισκε τὰ πράγματα ὀμαλὰ, εὐνοϊκά. Τὸ πρῶτόν του συμπέρασμα ἦτο νὰ εἶπῃ ἀπ' ἀρχῆς τὸ ναί, νὰ δώσῃ εἰς τὸν Τόνη τὴν εὐχὴν του καὶ τὴν Μαργαρίταν. Ὅλα ἐτελείωσαν ἔτσι, ὅλα ἐδιορθώοντο. Θὰ ἐβασάνιζεν ἀκόμη τὸ ζήτημα μὲ τὴν ἡσυχίαν του, εἶχε καιρὸν, ἀλλὰ διὰ σήμερον εἰς τὸ ναί ἔλεγε νὰ καταλήξῃ. Καὶ μὲ τὴν ιδεάν αὐτὴν ἐφυγεν ἀπὸ τὸ Φαρμακεῖον, ὀλίγην ὥραν πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ πρὶν ὑπάγῃ στὸ σπίτι ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν Ἄμμον νάγοράσῃ τὸν πολυκαπημένον του ἰχθύον, τὸν ὅποιον μὲ ὄλες του τὲς σκοτούρες δὲν εἶχε λησμονήσει.

Ἡ συνάθροισις πέριξ τῶν μεγάλων καλῶν, κατὰ σειρὰν παρατεταγμένων ἀπέξω ἀπὸ τὸν Μαρκῆν, ἦτο ἀκόμη μεγάλη καὶ ἡ συναλλαγὴ ζωηρά. Ἀναμέσον τῆς μελανῆς μάχης τῶν κυκλούντων θεατῶν, διεφάνοντο οἱ ὠραῖοι ἀργυροεἰδῆς ἰχθύς, λάμποντες ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἀντήχουν αἱ φωναὶ τῶν πωλητῶν διάτοροι, μ' ἐνθουσιασμὸν μεγάλον:

«Πάρτε τσιπούρες τοῦ Πάπα! πάρτε φρούτο μεσολογγίτικο! ὦ ἡ τσιπούρεςεεεεε!»

Ὅταν ἐπλησίαζεν ὁ Γιακουμάκης, τὸν ὅποιον ἐγνώριζαν ὅλοι ὅτι ἐξώδευε καλὰ γὰρ τὸ γούστο του, διηγέρθη μεταξὺ τῶν πωλητῶν μικρὰ τις ἀμίλλα ποῖος νὰ τον ἐλκύσῃ.

«Ἐδῶ, ἔδῶ, σιὸρ Γιακουμάκη.

— Τῆραζε τί πρᾶγμα σῶγω!

— Ὁ, ραριτὲς σῆμερα, σιὸρ Γιακουμάκη!

[Ἐπειτα συνέχισα] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου,

Στὸ μακρὸ, τὸν πλατὺ καὶ τὸ πολυθρόνον δρόμο βλέπω καθήμερα καὶ μὴ πρόσωψη σπιτιοῦ ποῦ εἶνεται. Παντοῦ μαστόροι, χαλάσματα, κουβαλήματα, κάρρα, πέτρες, μαντρόματα, ἀσβεστόματα, λάκκοι, φωνῆς, κακὸ Σὲ παντοτεινὸν ἀνεμόδαρμα βρίσκειτ' ὁ δρόμος· κ' ἐκεῖ ποῦ ἄλλοτε περνοῦσες ἐξῆνοιαστα, τώρα διαβαίνεις μὲ λαχτᾶρα νυτᾶξεις ἀνωκάτου ἀνήσυχον μὴν τύχη καὶ σκοντάψης σὲ κανένα χοντρολίθωρο καὶ ξαπλωθῆς φαρδὺς πλατὺς, μὴν τύχη καὶ σοῦ σπάσῃ τὸ κεφάλι κανένα πατερό ξεφεύγοντας ἀπὸ τῆς σκαλωσιῆς. Γιατί σχεδὸν ὁ κάθε νοικοκύρης ποῦ τυχε νάχη στὸ δρόμο αὐτὸ κ' ἀπόνα τέτοιο παλάτι, τρίπατο, μαρμαρόχτιστο, γκρεμίζει τὰ μπροστῖνά του, ἀπὸ τῆ μέση καὶ κάτω,

ἈΝΑ ΤΟ ἈΣΤΥ

Τὸν ὑπόψυχρον καὶ ἀσθενῆ βορρᾶν, ὁ ὅποιος ἐπνευσεν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα, ὠνόμασεν καὶ ἄλιν αἱ ἐφημερίδες «πρώτην πνοὴν τοῦ χειμῶνος». Πόσας φορές φέτος, μὲ τὸ τῶσον ἄστατον καὶ παράδοξον κλιμαεῖρι! Καὶ ποῖος ἠξέυρει μήπως ὁ χειμὼν ἀκόμη εἶνε μακρὰν, πολὺ μακρὰν. . .

+

Μετὰ μεγάλῃς χαρᾶς ἐπανεῖδον αἱ Ἀθηναίαι τὴν Α. Υ. τὸν φιλέλληνα καὶ ἐλληνομαθῆ πρίγκηπα τοῦ Σαξ Μάινιγγεν, ἐλθόντα μετὰ τῆς σεπτῆς συζύγου του, ἀδελφῆς τῆς πριγκηπίσσης Σοφίας, νὰ διατρίψῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Ἑλλάδι. Ἰδιαιτέρως ἐχάρη ὁ παρ' ἡμῶν κόσμος τῶν γραμμῶν, πρὸς τὸν ὅποιον ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος — πρᾶγμα πολὺ σπάνιον διὰ πρίγκηπα, — δὲν εἶνε ξένος. Ἀπεναντίας οἱ περὶ τὴν Ἑστίαν, τὴν ὅποιαν ἐτίμησε διὰ τῆς συνεργασίας του ὁ βασιλικὸς λόγιος, δημοσιεύσας ἐν αὐτῇ ἐλληνικῇ μετάφρασιν στρατιωτικῆς τινος διαλέξεως καὶ τὴν ὅποιαν μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος πάντοτε παρακολουθεῖ, χαιρετίζουσι αὐτὸν ὡς ἐπίτιμον συνάδελφον καὶ προστάτην. — Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος ταξιδεῖται ἤδη ἀνά τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ κ. Ν. Γουλιμῆ, διορισθέντος παρ' αὐτῷ ὑπασπιστοῦ ξεναγοῦ.

+

Ἦλθον ἤδη οἱ περισσότεροι φοιτηταὶ καὶ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἤρχισαν τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου, ληγουσῆς μετ' ὀλίγον καὶ τῆς πρὸς ἐγγραφὴν προθεσμίας. Φέτος οἱ φοιτηταὶ, ὅπως ἐν γένει οἱ μαθηταὶ, δὲν θὰ εἶνε πολλοί. Ὁ ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως τεθεὶς νόμος περὶ βαρέων ἐκπαιδευτικῶν τελῶν ἀπεμάκρυνεν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε τῶν ἐυέλων θυρῶν τῆς σοφίας τοὺς μὴ ἔχοντας τὰ μέσα ἢ τὸν ζῆλον—διότι ὁ ζῆλος εὕρισκε τὰ μέσα,—οὕτω δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν σοφῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τῶσον ὑπερέχει τὸ δύσμορον ἔθνος, ὑπάρχει ἐλπίς μεγάλη νὰ ἐλαττωθῇ. Ὅπως δὲ ποτε ἐξωηρεύθησαν καὶ ἐνεψυχώθησαν αἱ φοιτητικαὶ συνουκίαι· κίνησις, ζήτησις δωματίων, ἐστιατορία πλήρη καὶ πολυθρόνα, ἄσματα νυκτερινά, περιπάτοι πλήρεις ἀγενεῖων προσώπων, χρυστῆς ἐφηβείας μὲ ἀκομψὰ ἐπαρχιακὰ ἐνδύματα. Ἐπανῆλθον αἱ χελιδόνες τοῦ ρθινοπώρου, τὰς ὁποίας τῶσον ὠραία ὕμνησε καὶ περιέγραψεν ἄλλοτε εἰς τὴν Ἑστίαν ὁ κ. Κουρτίδης.

+

Εἰς προηγούμενον φύλλον ἐμιλοῦντες περὶ τῆς κινήσεως τῆς 1ης Σεπτεμβρίου, ἐλέγομεν ὅτι πολλὰ σπῖτια, καθὰ παρετηρήθη, ἔμεναν φέτος ξενοικιαστα. Ἦδη ἡ Πρωτὰ δημοσιεύει τινὰ μᾶλλον συγκεκριμέναι. «Πρόχειρος στατιστικὴ, γράφει, ἠρίθμησε 1300 οἰκίας ἐν Ἀθῆναις μὴ ἐνοικιασθείσας καὶ ἀπορμενάσας φέτος ἀνευ οἰκητῶρων· πρᾶγμα ὅμως αὐταὶ θὰ εἶνε πολὺ πλέον καὶ τῶν 1500· ἀρὰ 1500 τοῦλάχιστον οἰ-

Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ

καγένειαι κατέλιπον φέτος τὰς Ἀθήνας, μὴ δυνάμεναι νάνθξωσιν εἰς τὸν δαπανηρὸν βίον, τὸν ὅποιον ἐπιβάλλει ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις. Ἡ ζήμια δὲν εἶνε μικρὰ διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τοῦτο βλέπομεν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ ἐπαγγέλματα πάντα εἰς μακροτέρον. Γενικὸν ἄρα τὸ κακὸν καὶ ὁ κίνδυνος κοινός.

Διὰ τοῦ τελευταίου φύλλου ὁ Ρωμηὸς τοῦ κ. Σουρῆ συνεπλήρωσε δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του. Τὸ γεγονός δὲν εἶνε μόνον εὐφρόσυνον ἀλλὰ καὶ μοναδικόν· ἐχαιρέτισθη δὲ μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ φθάσαντος ἤδη εἰς ἐνδοξον σταθμὸν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπειροπληθῶν φίλων τῆς Μουσῆς του. Τοῖς ἐδόθη οὕτω ἀφορμὴ νάναματρῆσθαι τὸ λαμπρὸν παρελθὸν τῆς ἐμμέτρου σατυρικῆς ἐφημερίδος, τῆς ὁποίας ἔμεινεν ἀδιάπτωτος ἡ φαειρότης, ἡ χάρις, ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ὁποία εἰς τὰς στήλας τῆς περιέλαβε τὰς ἀρίστους τῶν σατυρῶν τοῦ τόσον γονίμου ποιητοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εὐχόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν Ρωμηὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀκόμη ἐκδιδόμενος μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας, μεγαλειτέραν τῆς ὁποίας βεδαιῶς δὲν θὰ ζητήσῃ.

Ἡ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη κοινωνία παρευρέθη ἐν τῷ θεάτρῳ Τσόχα τὴν π. Παρασκευῇ διδομένης τῆς εὐεργετικῆς τοῦ κ. Εὐαγγελίου Παντοπούλου. Ὁ κωμικός δὲν εἶνε μόνον δημοφιλής, ὡς πάντες οἱ κωμικοὶ εὐνοῦντες τὰς βαναύσους ἀρετὰς τοῦ πλήθους, ἀλλ' ἀρετὸς καὶ εἰς τοὺς ὀλίγους διαγιγνώσκοντας ἐν αὐτῷ, μεθ' ὅλας τὰς ὑπερβολὰς τὰς ὁποίας αἱ περιστάσεις τὸν ἀναγκάζουν νὰ διαπράττῃ, ἡθοποιοὺν σπανίως δυνάμεως. Ἡ εὐεργετικὴ του διεξήχθη πανηγυρικώτατα. Κατ' αὐτὴν ἔδωκε, προτιμήσας αὐτὸ ὡς θεαματικώτερον, τὸ κωμειδύλλιον τοῦ κ. Στεφάνου Στεφάνου Ἐπὶ τοῦ Καταστρώματος, ἀπήγγειλε δὲ ὁ εὐεργετούμενος μονόλογον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου συντεθέντα. Ἐπ' αὐτὰ πλεόν νὰ εἰμαι ζήλοτυπος. Εἰς τὸ διὰλειμμα ἐκάθισαν παταγωδέστατα πυροτεχνήματα· προσηγήθησαν ἀνθη καὶ στέφανοι, ἀντήχησαν χειροκροτήματα ἐνθουσιώδη καὶ χρυσοῦ βροχῆ ἔφραναν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν ἡθοποιοὺν ἀρειδῶς, θέαμα κωμικώτατον, ὡς παρετήρησε μία ἐφημερίς, ἐν τοῖς καιροῖς τούτοις τῆς μεγάλῃς ἑλλείψεως τοῦ χρυσοῦ. Ἐν γένει ἡ ἐπιπέρις ἦτο ἐκδηλωσις ἐκτιμῆσεως λαμπρᾶ, ἀνταξία τοῦ ἀρίστου πάντων καὶ πασῶν.

Διὰ νὰ κρίνῃ κανεὶς μερικὰ ἔργα δὲν χρειάζεται μόνον γνῶσις καὶ εὐσυνείδησις ἀλλὰ καὶ γενναϊότης· ἡμεῖς δὲ ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν κατορθώσαμεν νὰ ψηφίσωμεν τὸ ψῆφος τοῦ π. Σαδδάτου καὶ νὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Τσόχα. Ἐδίδοντο δύο νέα ἔργα· μία κωμῶδια τοῦ Γάβριλ «Τὰ Πανδρολογήματα» μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ ρωσικοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγαθολέου Κωνσταντινίδου καὶ ἐν πρωτότυπον ἔργον τοῦ μεταφραστοῦ «Διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Πορτοφολίου». Μᾶς εἶπον ὅτι ἡ παράστασις ἐν γένει ἦτο ψυχρὰ.

Τὸ Σκρίπ διηγείται τὸ ἑξῆς ἀνεκδοτόν:

Δύο κουτσαδάκηδες καταδύνουν μετ' ἄλλοι τρωχιδόρομον εἰς τὸ Φάληρον. Γίνεται μεγάλο πατερντὶ μεταξὺ τῶν ποίεζ θὰ πληρώσῃ τὰ εἰσιτήρια· ἐπὶ τέλους ὑποχωρεῖ ὁ εἰς καὶ πληρώνει καὶ τὰ δύο ὁ ἄλλος. Μετ' ὀλίγου ὁ ὑποχωρήσας φωνάζει τὸν ὀδηγόν:

— Παιδί!

— Διατάξτε!

— Φέρε μας ἀπὸ τὰ ἴδια!

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Κατὰ τὸ ἐν Λονδίῳ ἐτήσιον Συνέδριον τῶν Δημοσιογράφων παρευρεθῆς ὁ Ζολᾶ ἐξεφώνησεν ὡριστάτον λόγον περὶ τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἀνοήμου. ἐγένετο δὲ ἀντικείμενον ἐνθουσιῶδων ἐκδηλώσεων ἐκ μέρους τῶν Ἑγγύλων, παρὰ τοῖς ὁποίοις εἶνε πολὺ δημοτικὸς. Τὸν Γάλλον συγγραφεὴ συνώδευον ἐν Λονδίῳ καὶ ἡ κ. Ζολᾶ.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις καταστήματος Lemerre γίνεται ἤδη λαμπρὰ ἐκδοσις τῶν Ἀπάντων, στίχων καὶ πεζῶν, τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ. τυγχάνουσα ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν πολυπληθῶν θαυμαστῶν τοῦ πρό τριακονταπενταετίας ἀποθανόντος ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος κρίνεται ἐφ' ἀμύλλῃ τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ καὶ τοῦ Λαμαρτίνου.

Ἐπιστημονικά

Δί σου ηδὲ καὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι πληροφορίας περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐξερευνητοῦ Νάνσεν, ἀπελθόντος ὡς γνωστὸν εἰς ταξείδιον πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ βορείου Πόλου. Τὴν 21ην Ἰουλίου τὸ πλοῖον Fram, οὗ τινας ἐπιβαίνει ἡ ἀποστολή, ἀνεχώρησεν ἐκ Vardoe διευθυνόμενον εἰς Νέαν Ζεῦβλαν. Ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐταξείδευε δι' οὐμίχλης πυκνῆς, συνήτησε δὲ γάγυρος διὰ πρώτην φοράν παρὰ τὸ Yougor. Μετὰ πολλὰς περιπετειὰς ἐφθασεν εἰς Σαμαρῶβαν, ὅπου οἱ ἐξερευνηταὶ ἐκάμασαν πολλὰς γεωλογικὰς παρατηρήσεις. Τὴν 3 Ἀυγούστου ἀπῆλθον πρὸς τὴν θάλασσαν Kara, τὴν 6 δὲ τοὺς εἶδον οἱ Σαμογεδαὶ παραπλέοντες τὸ Νόρσκ μεταξὺ τῶν παγώνων καὶ τῆς ἀκτῆς. Ἦδη ὁ Νάνσεν εἰσεργάζεται εἰς γῶσας ἀγνώστους καὶ ἀπροσίτους αἱ περὶ αὐτοῦ δὲ εἰδήσεις θὰ γίνωνται ὀλοὴν σπανιώτεροι.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδοτικὸν Κατάστημα Ἀλλὴν ἐξέδοτο τὸ σύγγραμμα τοῦ G. de Greet «Οἱ κοινωνιολογικοὶ νόμοι» τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ λαμπρὰν συμβολὴν εἰς τὴν ἤδη διακορυφωμένην καὶ διὰ διδομένην κοινωνικὴν ἐπιστήμην. Ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὴς περιέλαβε πάντας τοὺς μέγροις ταῦδε βεβαιωθέντας νόμους τῆς Κοινωνιολογίας, ἐφαρμύζων αὐτοὺς εἰς πλείστα παραδείγματα οἰκονομικὰ, καλλιτεχνικὰ, ἐπιστημονικὰ, ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ.

Καλλιτεχνικά

Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις μετὰ μακρὰν νόσον ὁ γλύπτης Franceschi ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Κατῆγγοτο ἐξ ἰταλῶν ἀλλ' ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων του θεωρεῖται ἡ Τέχη (1886) ἐκτεθειμένη εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λουξεμβούργου.

Θεατρικά

Τὸ παρισινὸν θέατρον Πόρτ-Σαιν-Μαρτὲν ἔκαμιν ἐναρξίν τῶν παραστάσεων του διὰ τῆς Δεσποίνης Μονσορέ, τοῦ ἱστορικοῦ δοῦματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ πατρὸς καὶ Αὐγούστου Μικέ. Τὸ ἔργον ἐπέτυχε λαμπρῶς, ὅπως καὶ πρὸ τριακονταετίας, ὅτε τὸ πρῶτον παρεστάθη. ἂν καὶ ἔλειπεν ὁ ἡθοποιοὺς Μελέγκ, ὁ μετ' ἀποκαμίλλου ἐπιτυχίας ὑποδυθεὶς ἄλλοτε τὸν γελοιοποιὸν Σικό.

— Ὑπὸ τοῦ θεάσου Παντοπούλου παρεστάθη τὴν ἑβδομάδα ταύτην δις τὸ γνωστὸν κωμειδύλλιον τοῦ X. Ἀννίου Οἰκονομικὰ Παραδειγμένον. Τὸ ὄραϊον ἔργον τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου ἐξετιμῆθη φέτος καὶ ἐκρίθη δικαιότερον ὑπὸ τοῦ κοινου καὶ ὑπὸ τῶν κριτικῶν.

— Περίεργον δῶρον ἔκαμα κατ' αὐτὰς εἰς τὴν Γαλλικὴν Κωμωδίαν εἰς ἱατρὸς φιλόμουσος, ὁ κ. Ἀβὲλ Ζανδὲ, τευχάριον τῆς καρδίας τοῦ μεγάλου ἡθοποιοῦ Τάλμα, ληφθὲν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν νεκροφίαν του.